

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Əhaliyə xəbərdarlıq:
bunu etməyin,
molla rejiminin
girovu olarsınız!

yazısı səh.5-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 10-12 iyun 2023-cü il Şənbə № 101 (8237) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Rusiyanın Bakıya qarşı ilginc 2025 planı

Rus analitiklər realıq
hissini itiriblər;
Qarabağı 20 illiyə
Kremlin idarəçiliyinə
vermək?..

yazısı səh.3-də

Təxirə düşən Vaşinqton görüşü, “suyu” bulandıran Moskva - Pərdəarxasında nə baş verir?

yazısı səh.3-də

“Tərtər işi”ndə şok: elektroşok, butulka ilə zorlama, su çəlləklərində boğulana qədər saxlama...

yazısı səh.11-də

UNESCO səfiri Şuşada - ermənipərəst qurum üzünü nə vaxt Azərbaycana çevirəcək?

yazısı səh.9-də

“Təhsil haqqında” qanuna dəyişikliklər edildi - bu şəxslər sertifikasiyaya cəlb ediləcək

yazısı səh.7-də

Lirə və rubl ucuzlaşır, manat isə... - Azərbaycanda qiymətləri nə gözləyir?

yazısı səh.4-də

Rusiya-Ukrayna müharibəsi qorxunc mərhələyə keçir - NATO qoşun göndərə bilər

yazısı səh.14-də

Ermənistan su fəlakəti ilə üz-üzə: Azərbaycana da təhlükə? - Ekoloq deyir ki...

yazısı səh.11-də

Gənc ana niyə plastik əməliyyatın qurbanı oldu - “Bədəni şəkilləndirmə”nin bədəli

yazısı səh.15-də

AZƏRBAYCAN UĞRUNDA TƏHLÜKƏLİ “HİBRİD” SAVAŞI: BAKI VƏ ANKARA NƏ EDƏCƏYİNİ BİLİR

Bölgədə Qərb-Rusiya rəqabəti öz pikinə yaxınlaşıb,
Moskva, Vaşinqton və Brüssel “kartları” açır; öz
“ayağına” güllə atan güc mərkəzi kim?..

yazısı səh.8-də

Laçın postu kabusu çevrilir: separatçılar və havadarları tələsdə

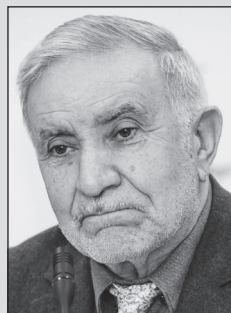
Qarabağda gizlənən qanunsuz silahlı dəstələrin “kitabı” həmişəlik
bağlanıb; erməni köçü separatçılardan çox rusları narahat edir -
səbəb; birgə təxribat mümkün mü?

yazısı səh.6-də

Ərdoğan bu
tarixdə
Azərbaycana
gəlir

yazısı səh.2-də

Eyyub Hüseynov “1
manatlıq” dükanlar
haqda: “Onları
böyük cərimələr
gözləyir”

yazısı səh.15-də

Elxan Şahinoğlu:
“Zəngəzur yolunda
kim dayanacaq:
erməni, rus,
yoxsa...”

yazısı səh.13-də

ELAN

10.02.1993-cü il tarixdə 13 nömrə ilə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən dövlət qeydiyyatına alınmış Milli Həmrəylik Partiyası (MHP) ləğv olunduğunu elan edir.

Kreditordardan xahiş olunur ki, bu elan dərc olunduqdan sonra 60 gün ərzində quruma olan tələblərini aşağıda göstərilən ünvana bildirsinslər: Bakı şəhəri, Nizami rayonu, C.Naxçıvanski küçəsi 65 a, mənzil 46.

Ərdoğan gələn həftə Azərbaycana gəlir

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Azərbaycana səfərinin tarixi bəlli olub. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Türkiyə mətbuatı məlumat yayıb.

Bildirilir ki, R.T.Ərdoğan iyunun 13-də Azərbaycana gələcək. Türkiyə lideri bundan bir gün öncə, iyunun 12-də isə Şimali Kipr Türk Respublikasına səfər edəcək.

Ronald Donaldın müdafiəsində – DeSantis Trampa görə Ədliyyə Nazirliyini qınayır

ABŞ-da 2024-cü ildə keçiriləcək prezident seçkilərində Respublikaçılar Partiyasının namizədliyi uğrunda yarışa qatılan Florida qubernatoru Ronald DeSantis ölkədə baş prokuror funksiyalarını yerinə yetirən Ədliyyə Nazirliyinin siyasi qərəzliliyi ilə mübarizə aparacağını vəd edib.

Musavat.com xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, o, bu barədə Twitter-də, ABŞ hakimiyyətinin onun rəqibi, keçmiş prezident Donald Trampı məxfi sənədlərlə bağlı ittiham edəcəyi məlum olduqdan sonra yazıb.

“Federal hüquq-mühafizə orqanlarından mübarizə vasitəsi kimi istifadə azad cəmiyyət üçün ölümcül təhlükədir”, - DeSantis qeyd edib. O vurğulayıb ki, ABŞ-da son dörd ildə “siyasi baxışlardan asılı olaraq qanunun qeyri-bərabər tətbiqi” baş verib.

“Niyə Hillari Klinton və Hanter Baydenə qarşı passivlik nümayiş etdirərkən indi Tramp bu qədər canfəşanlıqla təqib edilir? - Florida qubernatoru yazıb.

DeSantisin fikrincə, o, prezident seçkilərində qalib gələrsə, “Ədliyyə Nazirliyinin hesabatlığını bərpa edəcək və siyasi partizanlığa son qoyacaq”.

Bu gün başlayır, iyunun 16-da pik nöqtəyə yüksələcək – Xəbərdarlıq

Bu gün Yer kürəsində güclü maqnit qasırğası olacaq.

Musavat.com xəbər verir ki, geomaqnit həyəcanı kifayət qədər güclü olacaq və həm meteohəssas insanlara, həm də sağlam insanlara təsir edəcək.

Daha sonra iyunun 15-16-da növbəti orta intensivlikli maqnit qasırğası gözlənilir. Maqnit qasırğasının pik nöqtəsi iyunun 16-da olacaq - xroniki xəstəlikləri olan və meteohəssas insanlar xüsusilə diqqətli olmalıdırlar.

Həkimlər çox işləməyi deyil, bədənə qulluq etməyi məsləhət görürlər. Fiziki fəaliyyətdən imtina etmək və qidalanmanı diqqətlə izləmək daha yaxşıdır - çox yağlı və duzlu qidaların qəbulunu məhdudlaşdırın. Stressdən uzaq olun, açıq havada vaxt keçirmək daha yaxşıdır. Yuxu cədvəlinə riayət etmək vacibdir.

Bu bələdiyyə sədrləri barəsində inzibati tədbir görüldü

Daxili İşlər Nazirliyinin Baş İctimai Təhlükəsizlik İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən sanitariya-gigiyena və yerin təkindən istifadə qaydalarının pozulması hallarının qarşısının alınması məqsədilə tədbirlər davam etdirilir.

Musavat.com xəbər verir ki, iyunun 7-də Ağsu rayonu ərazilərində keçirilən belə tədbir zamanı sənaye və məişət tullantılarının qalaqlanması və yandırılması zamanı ətraf mühitin mühafizəsi tələblərinə əməl edilməməsi, lisenziya və ya icazə olmadan yerin təkindən istifadə etmə, istehsalat və məişət tullantıları haqqında qanunvericiliyin pozulması faktları aşkar olunub.

İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 271-ci (sənaye və məişət tullantılarının qalaqlanması və yandırılması zamanı ətraf mühitin mühafizəsi tələblərinə əməl edilməməsi), 228-ci (lisenziya və ya icazə olmadan yerin təkindən istifadə etmə) və 266-cı (istehsalat və məişət tullantıları haqqında qanunvericiliyin pozulması) maddələrinin tələblərini pozduqlarına görə Ağsu rayon Mənzil Kommunal Təsərrüfatı Birliyinin sədri, Pirhəsənli və Yəgəli kənd bələdiyyələrinin sədrləri barəsində inzibati tənbeh tədbiri tətbiq olunub.

Bu istiqamətdə tədbirlər davam etdirilir.

Azərbaycanda kənd məktəbində biabırçı hadisə: İntizamsız şagirdlərin şəkilləri paylaşıldı

Son günlərdə sosial şəbəkələrdə rayonlardan birində yerləşən orta məktəbdə nizam-intizam və davranış qaydalarını pozan şagirdlərə qırmızı kart verilməsi, həmin şagirdlərin fotolarının təhsil müəssisəsinin sosial media hesabında paylaşılması ciddi müzakirələrə səbəb olub.

Belə ki, Ağstafa rayon Dağ Kəsəmən kənd 2 sayılı orta məktəbində yaxşı oxuyan, davranış qaydaları normal olan şagirdlərə yaşıl kart, yaxşı oxumayan, nizam-intizamı pozan şagirdlərə isə qırmızı kart verilib. Qırmızı kart alan

şagirdlərin fotoları məktəbin “Facebook” səhifəsində paylaşılıb. Məktəbdə yaxşı oxumayan, nizam-intizamı pozan şagirdlərə bu formada cəzanın tətbiq edilməsi sosial şəbəkələrdə birmənalı qarşılanmayıb.

Məsələni daha dəqiq aydınlaşdırmaq üçün Təhsil Nazirliyinin Qazax-Tovuz Regional Təhsil İdarəsinə müraciət edilib. Qurumun ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi Nəcibə Vəliyeva Lent.az-ın sorğusuna cavab olaraq bildirib ki, məsələ nəzarətə götürülüb. Onun sözlərinə görə, müvafiq şəxslərin izahatı alınıb: “Şəkillər məktəbin sosial media hesabından çıxarılıb”.

Məntiq dərsi keçilmirsə, niyə imtahanlara salınır? - DİM-ə etiraz

“Ali məktəblərə qəbul zamanı abituriyentlərin yüksək bal toplamamasının əsas səbəbi məntiqdən olan sualların çoxluğu”dur”.

Bunu Bizim.Media-ya açıqlamasında təhsil üzrə ekspert Nadir İsrailov deyib.

O bildirib ki, sovet dövründə məntiq, fəlsəfə və iqtisadiyyat ayrıca fənn kimi tədris olunurdu: “Çox təəssüf ki, bu gün bunların heç biri tədris edilmir. Amma bir məsələ var ki, hazırda bütün imtahan sualları məntiq üzərində qurulub. Hətta bir ara bağçaya qəbul zamanı da məntiqdən sual salırdılar. Hazırda Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) keçirdiyi bütün imtahanlarda məntiqdən çoxlu sayda sual salınır. Məntiqlə yanaşanda orta məktəbdə şagirdə nə öyrədilibsə, ondan da o soruşulmalıdır. Halbuki, məntiq heç yerdə tədris olunmur. Məntiq keçilmirsə, şagirdə, abituriyentə niyə məntiqdən sual verilir? Bax bunu anlamaq olmur”.

Nadir İsrailov məntiqə yanaşmanın özündə də fərqlilik və ziddiyyət olduğunu qeyd edib: “Məsələn, Albert Eynşteyn deyirdi ki, məntiq elm deyil. Məntiq bizi A nöqtəsindən B nöqtəsinə aparır. Lakin təxəyyülümüz V nöqtəsindədir. Dində də bu var ki, nəyin yüz faiz düz və yaxud səhv olduğunu kiməsə sübut etmək mümkün deyil. Çünki hər kəsin öz həqiqəti var. Hər kəsin öz yanaşması var. Adi misal çəkim. Bu gün təhsilimizdə nə qədər yeniliklər olur. Amma bu yenilikləri də hamı eyni cür qarşılamır. Hərənin məsələyə öz yanaşması və fikrinin sübutu üçün öz argumenti olur. Bilik Günü, məktəbli forması və digər məsələlərlə bağlı cəmiyyətdə nə qədər fikir ayrılığı var?! Yeni hər kəs istənilən məsələ barədə öz məntiqi ilə çıxış edir”.

Ekspert hesab edir ki, tələb olunan istənilən məsələnin bazası olmalıdır: “Əgər orta məktəbdə riyaziyyat keçiriksə, kimya keçiriksə, ali məktəbə qəbul zamanı da bunu tələb edə bilərik. Amma biz orta məktəbdə məntiq keçmirik axı?! Di gəl ki, qəbul imtahanlarında sualların çoxu məntiqə əsaslanır. Ona görə də məntiq ya bir fənn kimi tədris olunmalıdır, ya da imtahanlardakı məntiq sualları ləğv olunmalıdır. Belə olarsa, qəbul zamanı yüksək bal toplayanların da sayı artar və sağlam rəqabət yaranar”.

Abid Şərifov: “Mənim elə nəvəm yoxdur”

Sabiq baş nazir müavini Abid Şərifovun nəvəsinin yeni şirkət yaratması ilə bağlı məlumatlar yayılıb. “Spark Motors” MMC 2023-cü il aprel 26-da dövlət qeydiyyatına alınıb və şirkətin qanuni təmsilçisi Mahmudov Nicat Məhəmməd oğludur.

Musavat.com Demokrat-a istinadla xəbər verir ki, N. Mahmudovun 6 sayılı cəzaçəkme müəssisəsinin reisi Məhəmməd Mahmudovun oğlu olduğu qeyd olunur.

“Spark Motors” MMC 10 manat nizamnamə kapitalı ilə AZ1010, Bakı şəhəri Səbail rayonu, Badamdar ştq, Xəqani ev.26/31 m.41 ünvanında qeydiyyatına alınıb.

Abid Şərifov yayılan xəbərləri təkzib edib: “Bu barədə məlumatsızam. Mənim elə nəvəm yoxdur”.

Zahirən xoşbəxt, daxilən bədbəxt – Duyğularınızı gizləməyin, yoxsa...

Mənfi emosiyaları uzun müddət özümzə saxlamaq çox təhlükəlidir, qəzəb, həyəcan, qısqıncı hissi bir şəkildə özünü göstərməlidir.

Publika.az xəbər verir ki, bu sözləri psixoloq Natalya Naumova “RIA FederalPress”ə müsahibəsində deyib.

O bildirib ki, neqativ emosiyaların cilovlanması ciddi problemlərə belə yol açar: “Mənfi emosiyalar və hisslər altında bir müddət sonra insan təzyiqə tab gətirə bilmir. Bu zaman emosional partlayış yaranır. Bunun fonunda o, nəyi sındıra və ya özünü ele impulsiv apara bilər ki, nəticə münasibətləri məhv edər, hətta boşanmaya qədər gətirib çıxara bilər. Hətta insanın özünə nə qədər qapılmasından asılı olaraq ölümcül nəticə də mümkündür”.

Qəzəbin və ya həyəcanın uzun müddət saxlanması psixikanı daha çox pozur, bu da nevroz və ya psixozla səbəb ola bilər. Odur ki, mütəxəssis özünü kömək etməyə çalışmağı və duyğuları idarə etməyi öyrənməyi tövsiyə edib. “Biz qəzəblənməmək üçün həmişə müsbət düşünürük. Son hisslərimiz necə düşündüyümüzə asılı olacaq”, - Naumova izah edib.

Güclü qəzəb dalğası hiss etmisinizsə, fiziki məşqlərə bir az vaxt ayırmaq məsləhətdir, tullanmaq, qaçmaq, çömbəlmək kimi. Psixoloq qeyd edib ki, bu, həm də qəzəbi ifadə etmək üçün istənilən kinematik üsul soyumağa kömək edəcək. Məsələn, divara yastıq atmaq və ya divanı dəsmal ilə döymək və.s.

“İndiki şəraitdə Rusiyanın Qarabağda mövcudluğunu saxlamaq nöqteyi-nəzərindən ən yaxşı həll yolu Rusiyanın BMT Təhlükəsizlik Şurasından Dağlıq Qarabağı, məsələn, 20 il idarə etmək üçün mandat alması olardı”.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu sərəsm fikri Ermənistan News-NEWS.am-in müxbirinə müsahibəsində rusiyalı politoloq Mixail Aleksandrov deyib.

Onun iddiasına görə, BMT Təhlükəsizlik Şurası (TŞ) “Azərbaycan Dağlıq Qarabağın statusu məsələsinin müzakirəsindən imtina etdiyi üçün” belə bir qərar qəbul edə bilər.

“Lakin hazırda Rusiya ilə Qərb arasında qarşıdurma var. Çox güman ki, 2025-ci ilə qədər (2020-ci il noyabrın 9-da üçtərəfli bəyanatın müddəti bitənə qədər - red.) bu qarşıdurma bitməyəcək. Ona görə də mövqelərin yaxınlaşmasını və Rusiya hərbi kontingentinin BMT-nin sülhməramlı mandatı alacağını gözləmək şübhəlidir. Əksinə, Qərb Rusiya üçün vəziyyəti mümkün qədər çətinləşdirməyə çalışır. BMT TŞ-nin qətnaməsi vəziyyəti yoluna qoya, Rusiya isə Qarabağda öz kontingentini saxlaya bilərdi. Ancaq Qərb Rusiya və Azərbaycan, eləcə də Ermənistan və Rusiya arasında münaqişə yaratmaq istəyir”.

Ardınca erməniləri “vəhşi azərbaycanlı” ilə qorxudan Aleksandrov deyib ki, Rusiya kontingenti çıxan kimi Ermənistanla münaqişə yaranaçaq, çünki Dağlıq Qarabağda erməni əhalisinə qarşı etnik təmizləmə aparılacaq” və bu-

Rusiyanın Bakıya qarşı ilginclik 2025 planı

Rus analitiklər realıq hissini itiriblər; Qarabağı 20 illiyə Rusiyanın idarəçiliyinə vermək?

nun da günahı Azərbaycanla yanaşı, Rusiyanın üzərinə düşəcək: “Ona görə Qərb Rusiyanın sülhməramlı qüvvələrinin statusunu dəstəkləməyəcək. Amma Rusiya bunu bir tərəfli qaydada özü edə bilər. Bəyan edə bilər ki, Azərbaycan Qarabağ məsələsinin həllinə nail olmadığı üçün Rusiya Azərbaycanla Dağlıq Qarabağ erməniləri arasında münaqişə həll olunmayana dek etnik təmizləməyə yol verməz və Qarabağda öz kontingentini saxlayacaq. Lakin bu variant Moskvanın si-

yasi iradəsindən asılı olacaq”.

Rusiyalı politoloqun iddiaları nə dərəcədə əsaslıdır? Sırr deyil ki, Moskvada 2025-dən sonrakı dövr üçün müxtəlif planlar üzərində baş sındırırlar. Bəs həmin ildən sonra Rusiya sülhməramlı kontingenti həqiqətən Bakının iradəsi ziddinə olaraq Qarabağda qala, yaxud bizim istəyimiz əleyhinə BMT TŞ-nin mandatını ala bilərmi - hansı ki, erməni separatçılarının da “çəhray arzuları”ndan biridir.

Ümumən Kremlin Qarabağla, 2025-lə bağlı konkret

planı, ssenarisi varmı, yoxsa hər şey o ərəfədə belli olacaq? Ukraynadakı müharibənin nəticələrinin bu plana hansı təsiri ola bilər? Burada yada salaq ki, ara-sıra Rusiyadan Qarabağda “Donbas ssenarisi” ilə bağlı fitnəkar çağırışlar da səslənir.

Siyasi şərhçi Abutalıb Səmədov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Qarabağın protektoratlığa verilməsi barədə təklif bundan bir qədər əvvəl ABŞ-ın ATƏT-in Minsk Qrupundakı həmsədri tərəfindən səsləndirilmişdi. O təklif eləmişdi ki,

Qarabağ Kosova kimi bölgənin protektoratlığına verilsin: “Mixail Aleksandrovun söylədiyi kimi, 20 il müddətinə Qarabağın Rusiyanın protektoratlığına verilmə ehtimalı ola bilərmi? Görünür, Aleksandrov realıq hissini tamamilə itirib və Rusiyanın hansı vəziyyətdə olduğunu hələ də axıra qədər anlaya bilmir. BMT Təhlükəsizlik Şurası heç vaxt belə qərar qəbul eləməz. Ən azı, yaxın 10 ildə belə bir qərarın qəbul olunmaq ehtimalı yoxdur. Rusiyanın dünyadakı “nüfuzu” buna imkan vermir. Bu vəziyyətdə Rusiya neyləyə bilər və onun Qarabağla bağlı planları nədən ibarətdir? Rusiya yaxşı anlayır ki, sülh sazişinin imzalanmasının qarşısını almaq qeyri-mümkündür və bu gücdə deyil. Mövcud vəziyyətdə Rusiya istəyir ki, heç olmasa, vasitəçiliyi əldən verməsin və sülh sazişi imzalandıqdan sonra bölgədə qalmaq imkanını özündə saxlasın. Qərb də buna imkan vermək istəmir. Qərbin son dövrlər xüsusilə fəallaşmasının kökündə də bu dayanır. Sülh sazişi Qərbin vasitəçiliyi ilə imzalanmalıdır və Rusiya bölgədən uzaqlaşdırılmalıdır. Qərbin istəyi budur. Burada Qərbin

əsas müttəfiqi ilk növbədə Azərbaycandır. Ancaq Ermənistan da artıq Rusiya əleyhinə kifayət qədər kəskin bəyanatlar verir, cəsarətli mövqe tutmağa başlayır. Bu səbəbdən Rusiya sülhməramlılarının növbəti beş ildə yaxud daha uzun müddətə bölgədə qalması qeyri-mümkündür”.

Bəs Rusiya zorakılıqla buna gedə bilərmi?

Siyasi şərhçinin fikrincə, Moskva təbii ki, buna getmək istəyər: “Ancaq gücü çatmaz və üstəlik artıq Rusiya elə vəziyyətdə düşüb ki, bundan sonra suyu da üfürə-üfürə içməlidir, əgər başına yeni macəralar axtarmasa. Təbiidir ki, Qərb də qəti şəkildə Rusiyanın zorakılıq göstərərək bölgədə qalmasına imkan verməz. Azərbaycan da bunu istəmir. Türkiyə də buna imkan verməz. Ona görə də Mixail Aleksandrov kimi avantüristlərin sözlərini hesab edirik ki, ciddiyyə almağa ehtiyac yoxdur. Lakin bütün hallarda biz onu arzulayırıq ki, Ukrayna cəbhəsində Rusiya kifayət qədər ciddi məğlubiyyətlərə uğrasın və bir daha hansısa qonşu dövlətə qarşı zorakılıq göstərmək fikrinə düşməsin. Bu səbəbdən hamımız Ukraynanın yanında, Ukrayna xalqının qələbə qazanmasını istəyirik”.

□ **Etibar SEYİDAĞA**
“Yeni Müsavat”

Təxirə düşən Vaşinqton görüşü, “suyu” bulandıran Moskva - Pərdəarxasında nə baş verir?

Vaşinqton və Brüssel vasitəçiliklərinə ara versə, “boşluğu” dərhal Moskva dolduracaq; **ekspert:** “Tezliklə görüş vaxtı açıqlanacaq...”

● **yunun 12-də Vaşinqtonda Azərbaycan və Ermənistan XİN rəhbərləri arasında sülh sənədinin mətnini razılaşdırmaq üçün danışıqların növbəti raundunun olacağı haqda məlumat öz təsdiqini tapmadı. Azərbaycan XİN-dən müzakirələrin konkret tarixinin dəqiqləşdiriləcəyi bildirilib. “Ümidvarıq ki, bu görüş yaxın zamanlarda baş tutacaq”, - deyərək XİN-in mətbuat katibi Ayxan Hacızadə vurğulayıb və əlavə edib ki, bir qayda olaraq, görüşün dəqiq tarixinin əlaqələndirməni həyata keçirən təşkilatçı ölkə tərəfindən elan edilməsi təcrübəsi mövcuddur”.**

Ermənistan XİN-i isə danışıqların rəsmi Bakının xahişi ilə ertələndiyi barədə məlumat yayıb. Bəs niyə məhz Bakının xahişi ilə? Burdaca xatırladaq ki, ABŞ-ın ATƏT-dəki səfiri Maykl Karpenter Azərbaycan əleyhinə sülh prosesinin müsbət ab-havasına daban-dabana zidd olan, yetərinə sərt mövqe sərgiləyib. Səbəb bu ola bilərdimi? Karpenter doğrudanmı Blinkenin təşəbbüsü ilə aparılan sülh danışıqlarındakı müsbət dinamikadan xəbərsizdir?

Ümid edək ki, ABŞ-ın ATƏT-dəki səfirinin yanlışını ona “baş” salacaqlar. İstənilən halda, Qərb platformasında danışıqların tezliklə davam etdiriləcəyi şübhə doğurmur. Eyni zamanda, Avropa İttifaqının ATƏT-dəki nümayəndəliyinin də bir neçə gün əvvəl Azərbaycan XİN-ə cavab bəyanatında Bakıya ittihamları, Brüssel masasına zərər vura biləcək sözləri anlaşılmazdır.

Ancaq belə görünür, sülh prosesində ABŞ-ın fəallaşması ən çox Rusiyanı qıcıqlandırır. Çünki Moskva Bakı və İrəvanın günün birində sülh sənədi imzalamıqla Rusiyaya “ehtiyacı”nın azala biləcəyindən əndişəlidir. Xüsusən də rus hərbi bazalarının olduğu Ermənistanın...

Hər halda Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin sözçüsü Mariya Zaxarovanın ənənəvi brifinqdə dedi ki, fikirlərdən də belə qənaətə gəlmək mümkündür. Sitat: “Kənardan təbiq edilən sülhsevər düsturlar, xüsusən də sürətləndirilmiş rejimdə tətbiq olunanlar

heç zaman yaxşı heç nəyə gətirib çıxarmayıb. Eyni zamanda, Moskva Ermənistanla Azərbaycan arasında üçtərəfli formatda münasibətlərin normallaşmasına çalışır və üç ölkənin liderləri arasında imzalanmış sazişlər toplusunu mübahisəsiz yol xəritəsi hesab edir”. Diplomata vurğulayıb ki, işlər plan üzrə gedir və tərəflərin yanaşmalarının yaxınlaşması, balanslaşdırılmış həll yollarının hazırlanması Moskva üçün prioritet olaraq qalır.

Elə isə niyə 3 ildir nəticə yoxdur? Digər tərəfdən, Rusiya rəsmiləri Ukraynadakı

“xüsusi əməliyyat”ın da plan üzrə getdiyini tez-tez bəyan edirlər. Nəticə isə ortadadır. Artıq aydındır ki, Azərbaycan-Ermənistan sülh anlaşmasında ən axırıncı Moskva maraqlıdır. O da əgər maraqlıdırsa. Əsas səbəb az əvvəl deyildi: xüsusən də Ukrayna bataqlığında ilişib qalması fonunda Rusiya dar macalda Bakı və İrəvanın sülh sənədi imzalayıb özünün regiondakı, Qarabağdakı hərbi varlığına son qoyacağından qorxur.

Moskva Qərbin apardığı sülh prosesini nə dərəcədə pozmaq imkanındadır və nə

vaxtadək “su bulandırmaqla” məşğul olacaq?

“Biz Qarabağ ermənilərinin təhlükəsiz yaşamaq hüququnu çox yüksək qiymətləndiririk. Hesab edirik ki, bu, davamlı sülh danışıqlarının mərkəzi komponenti olmalıdır”. Bunu isə Almaniya Bundestağının Xarici əlaqələr komitəsinin sədri Mixael Rott İrəvanda jurnalistlərə açıqlamasında deyib. Qarabağ ermənilərinin “məsələsi” danışıqlarda gerçəkdəmi mərkəzi mövzudur? Pərdəarxasında nə baş verir?

Politoloq Murad Sadəddinov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, birmənalı fikir bildirmək çətindir, lakin görüşün təxirə salınması texniki amillərlə əlaqədar ola bilər: “Zənnimcə, yaxın vaxtlarda görüşün nə vaxt keçiriləcəyi açıqlanacaq.

ABŞ-ın ATƏT-dəki səfirinə gəlincə, həmişə Azərbaycana qarşı ədalətsiz fikirlərini eşitmişik. Buna ciddi yanaşmıram. Sadəcə, ATƏT-də müzakirələr zamanı Azərbaycan Ermənistanı ittiham etdi, üç tərəfin yerinə yetiriləcəyi halda sülh sazişi bağlanacağını bildirildi - silahlı qüvvələrinin çıxarması, daxili işlərimizə qarışmaması və ermənilərlə təmaslara mane olması... Görüşlər ona görə keçirilir ki, ortalıqda olan problemləri həll etsinlər. O baxımdan fikrimdə qalıram ki, Vaşinqton

danışıqları ilə bağlı zaman və tarix tezliklə açıqlanacaq”.

Siyasi analitik Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, ABŞ və Avropa İttifaqı İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl indiki qədər fəal olmayıb, görüşlər yalnız Minsk Qrupu həmsədrləri çərçivəsində keçirilib: “Hazırda Azərbaycan və Ermənistan liderləri, o cümlədən iki ölkənin xarici işlər nazirləri il ərzində Vaşinqton və Brüsseldə tez-tez görüşür və fikir mübadiləsi aparırlar. Müzakirələrin nəticəsi olaraq ortaq sənədlər imzalanmasa da, Vaşinqton və Brüssel Azərbaycanla Ermənistan arasındakı vasitəçiliklərinə ara vermək istəmir. Bunun səbəbi odur ki, Vaşinqton və Brüssel vasitəçilik təşəbbüsünü bir qədər zəiflətsələr, boşluğu dərhal Moskva doldurmağa çalışacaq. Bu, ABŞ və Avropa İttifaqının regional maraqlarına ziddir”.

Politoloqa görə, Moskvanın vasitəçilikdə marağı bölgədə sülh, sabitlik və əməkdaşlıq deyil, Ermənistan və Azərbaycana təsir imkanlarını əldən buraxmamaqdır. “Ona görə də Vaşinqton və Brüsselin fəallığı həm Azərbaycanın, həm də Ermənistanın maraqlarına uyğundur”, - deyərək ekspert vurğulayıb.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanın iki ən böyük ticarət tərəfdaşı və qonşusu olan ölkələrdə - Rusiya və Türkiyədə milli valyutaların kəskin ucuzlaşması müşahidə olunmaqdadır. Qardaş ölkədə kritik seçkilər bitər-bitməz, milli valyuta olan lirə ABŞ dolları qarşısında qısa zamanda təzədən dəyər itirməyə başlayıb. Artıq bir ABŞ dolları 24 lirəyə mübadilə olunur. Bu isə ölkədə inflyasiyanın, bahalaşmanın yeni dalğası deməkdir.

Ukraynada işğalçı müharibə aparən Rusiya iqtisadiyyatında Qərbin ağır sanksiyalarının təsirləri getdikcə artır. Ölkə büdcəsində bu ilin ilk beş ayında 3 trilyon rubldan yuxarı kəsir yaranıb. İşğalçı müharibə nəticəsində Rusiya büdcəsindən gündəlik xərcləmələr rekord həddə çatıb, bunun qarşılığında büdcənin neft-qaz gəlirlərində kəskin azalma baş verir. Nəticədə son 1 ayda rubl dollarlara nisbətən 7.0 faizə yaxın dəyərsizləşib.

Qeyd edək ki, Rusiya və Türkiyə Azərbaycanın qeyri-neft ixracının yarısından çoxunun reallaşdığı ölkələrdir. Belə ki, bu ilin yanvar-aprel aylarında 1.2 milyard dollar təşkil edən qeyri-neft ixracımızın 405,4 milyon dolları Türkiyəyə, 285,2 milyon dolları isə Rusiyaya reallaşmış. Bundan əlavə, Azərbaycan idxaldan asılı olduğu məhsulların, xüsusilə də ərzaq məhsullarının mühüm hissəsini məhz bu ölkələrdən alır. Belə bir şəraitdə iki qonşu ölkənin milli valyutalarının məzənnəsindəki dəyişikliklər Azərbaycan üçün hansı problemlər və üstünlüklər yaradır? Lirə və rublun dəyərsizləşməsi Azərbaycan manatı üçün nə vəd edir?

İqtisadçı-alim, Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vüqar Bayramovun sözlərinə görə, hər iki valyutaya təzyiqlər davam edir: "Türkiyədə məzənnənin sadəcə orta müddətli dövrdə stabilləşəcəyi gözlənilir. Sanksiyalar isə rublu sıxmaqdadır. Bu baxımdan Rusiya iqtisadiyyatı ilə bağlı pozitiv olmayan proqnozlar da valyuta bazarına təsirsiz ötüşmür. Hər iki ölkə Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşlarındandır. Rusiya Azərbaycanın ən böyük idxalçı tərəfdaşı və qeyri-neft ixracatında əsas partnyordur. Türkiyə Azərbaycanın ümumi ticarət dövriyyəsində və eləcə də qeyri-neft ixracatında ikinci ən böyük tərəfdaşdır.

Qonşu ölkələrin valyuta bazarlarında baş verənlərin manatın məzənnəsinə təsirlərinə gəldikdə isə qeyd edim ki, kursun müyyənləşməsində əsas iqtisadi faktorlar ölkəyə daxil olan valyutanın həcmi, eyni zamanda dövlət

Lirə və rubl ucuzlaşır, manat isə... - Azərbaycanla qiymətləri nə gözləyir?

İdxal məhsullarının ucuzlaşması ölkədə inflyasiyanı azaldacaqmı...

Neft Fondu tərəfindən hərraca çıxarılan valyutanın məbləğidir. Amma xarici tərəfdaşlarımızda milli valyutaların məzənnələri də əslində iqtisadi faktorlardan biridir. Valyutaya olan tələbin əhəmiyyətli hissəsi Dövlət Neft Fondu tərəfindən ödənilir. Bu baxımdan Neft Fondunun hərraca çıxartdığı vəsaitlərin həcmi dollarlara olan tələbin ödənilməsində çox önəmlidir. Bu da təbii ki, manatın məzənnəsi baxımından vacib hesab olunur. Azərbaycanda hələ ki, məzənnə rejiminə keçilməyib. Mərkəzi Bank prosesə birbaşa intervensiya etmək imkanlarını qoruyub saxlayır. Ona görə də bu il manatın məzənnəsinin necə dəyişməsi birbaşa Azərbaycan Mərkəzi Bankının mövqeyindən asılı olacaqdır.

Qeyd edək ki, ərzaq məhsulları idxalımızda mühüm payı olan ölkələrdə milli valyutanın dəyərsizləşməsi Azərbaycanda inflyasiyanın sürətinin azalmasına müsbət təsir göstərən amillər sırasındadır. Belə ki, Azərbaycan hökuməti dəfələrlə bəyan edib ki, ölkədəki inflyasiyanın 60 faizə yaxını məhz idxal inflyasiyasının, əsasən də ərzaq inflyasiyasınınındır. Yeni inflyasiyanın sürətlənməsində əsas rolu idxal olunan məhsullar oynayır. Bu günlərdə bu barədə danışan millət vəkili Vahid Əhmədov idxaldan asılılığı azaltmaq üçün addımlar atılmasının gərəkdiyini bildirib: "Bizdə əsasən idxal inflyasiyasıdır. İdxaldan azad olunmaq üçün hansı işlər görülür? Bir neçə dəfə demişəm ki, idxalın strukturu üzərində işləməliyik. Azərbaycanda hansı məhsulları istehsal etmək mümkündürsə, 3-5 il müddətində istehsal edək".

Millət vəkili bildirib ki, 2023-cü ildə inflyasiyanın 10,4 faiz olacağı proqnozlaşdırılır: "Amma inanmıram ki, inflyasiyanı saxlaya bilək. Gedən proseslər onu göstərir ki, inflyasiya yüksək olacaq. Heç olmasa ərzaq və dərmanla əlaqədar əhalinin tələbatını ödəməliyik. Bu iki əsas səbəbi aradan qaldıra ki, insanlar əziyyət çəkməsin. Bu iki məhsulu insan ala bilirsə, müəyyən qədər problemlərdən azad oluruq. Əgər bunun öhdəsindən gələ bilmirsə, problemlər kifayət qədər böyüyür".

Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına əsasən, Azərbaycana 2021-ci ildə 1 milyard 929 milyon 891 min dollar, 2022-ci ildə 2 milyard 363 milyon 142 min dollar dəyərində yeyinti məhsulları idxal olunub. Başqa sözlə desək, 2022-ci ildə yeyinti məhsullarının idxalı 12,2 faiz artıb.

Ötən il Azərbaycan xaricdən 175 milyon 147,9 min dollar dəyərində (artım 20,2 faiz) 332,294 min ton şəkər xammalı və şəkər (artım 6,1 faiz), 238 milyon 762,5 min dollar dəyərində (artım 31,6 faiz) 142,489 min ton bitki yağı (artım 9,5 faiz), 75 milyon 469,5 min dollar dəyərində (artım 22 faiz) 14,406 min ton çay (artım 3,2 faiz), 108 milyon 181,9 min dollar dəyərində (artım 37,2 faiz) 18,562 min ton kərə yağı və süddən hazırlanmış digər yağlar (artım 23,5 faiz) alıb.

2022-ci ildə həmçinin 21 milyon 730,8 min dollar (azalma 2,6 faiz) 4,818 min ton iribuynuzlu heyvan ətinə (azalma 15,8 faiz), 54 milyon 610,3 min dollar (artım 32,2 faiz) 34,75 min ton quş eti və quş eti məhsullarına (artım 12,4 faiz), 130 milyon 105,5 min dollar (artım 10,8 faiz)

129,344 min ton meyvə (artım 12,6 faiz), 16 milyon 644,7 min dollar (azalma 19 faiz) 27,067 min ton tərəvəz (azalma 31,7 faiz), 55 milyon 185,7 min dollar (azalma 11,1 faiz) 197,687 min ton kartof (azalma 8 faiz) idxalına xərc çəkilib.

Yeyinti məhsulları idxalında artım 2023-cü ildə də davam edir. Belə ki, 2023-cü ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycana 748 milyon 212 min dollar dəyərində belə məhsullar idxal edilib. Bu idxal 2022-ci ilin yanvar ayı ilə müqayisədə 44 milyon 311 min dollar və ya 6,2 faiz artıb. Ötən ilin yanvar-aprelində Azərbaycana 703 milyon 901 min dollar dəyərində yeyinti məhsulları idxal olunmuşdu.

Azərbaycan hökumətində hesab edirlər ki, ərzaq məhsullarının idxalındakı asılılıqdan tam azad olmaq mümkün deyil. İqtisadiyyat nazirinin birinci müavini Elnur Əliyevin dediyinə görə, Azərbaycanın ərzaq məhsulları ilə özünü tam təmin etməsi mümkün olmayacaq: "Biz istəsək də, istəməsək də ərzaq məhsulları üzrə idxaldan həmişə asılı olacağıq, bu birmənalıdır. Həm su, təbii ehtiyatlar, həm torpaqların şoranlaşması, eləcə də müxtəlif faktorlar baxımından idxaldan asılılığımız olacaq. Biz hansısa məhsul növləri üzrə idxaldan asılılığı azalda bilərik, amma taxıl, şəkər və ya ilkin istehlak üçün tələb olunan mallardan asılı olacağıq. Əvvəllər Ukraynadan, Rusiyadan, Qazaxıstandan hər hansı məhsul idxal edirdikse, bu gün biz o məhsulu Braziliyadan idxal edirik. Bu da logistika xərclərinə görə məhsulların qiymətinin qalxmasına səbəb olur. Ərzaq təhlükəsizliyimizi təmin etməliyik

və bu işi görürük. Ona görə də bizim bu problemlərimiz olacaq və buna hazır olmalıyıq ki, bazarda qida məhsulları ilə bağlı inflyasiya yüksəkdir. Bunlar olacaq".

Qeyd edək ki, ötən ildən başlayaraq hökumət ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması istiqamətində bir sıra mexanizmlər işə salıb. Baş nazir Əli Əsədov hökumətin 2022-ci ildəki fəaliyyətinə dair hesabatı təqdim edərkən bildirib ki, ötən il ərzində kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılara dövlət tərəfindən maliyyə dəstəyi olaraq ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün 540 milyon manat vəsait sərf edilib ki, bu da 2021-ci ildən 18.8 faiz çoxdur: "Cənab Prezidentin "Ərzaqlıq buğda ilə özünü təminat etmə səviyyəsinin yüksəldilməsinə dair bir sıra tədbirlər haqqında" 2022-ci il 19 iyul tarixli Fər-

manına uyğun olaraq 2023-cü ildə müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün 180 milyon manat nəzərdə tutulub. Hesabat ilində Dövlət Taxıl Fondunda ərzaqlıq buğda ehtiyatının artırılması üçün 87,5 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən verilən güzəştli kreditlərin 69 faizi aqrar sektora yönəldilmişdir".

2023-cü ildə Azərbaycanda ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasına ümumilikdə 625 milyon manat xərclənməsi nəzərdə tutulur. Baş nazir 2023-cü ilin büdcəsinin müzakirələri zamanı deyib ki, əsas ərzaq məhsulları üzrə ehtiyatların yaradılması istiqamətində ciddi işlər aparılır, o cümlədən əsas məhsullar üzrə ciddi ixrac məhdudiyyətləri tətbiq edilib, 90 günlük mal ehtiyatları yaradılıb.

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Erməni politoloqdan SENSASION açıqlama: "Azərbaycan prosesi 3 günə tamamlaya bilər"

"Qarabağdakı münaqişə hər an qaynar fazaya keçə bilər".

Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, bunu yerli politoloq Sergey Melkonyan deyib.

"Azərbaycanda artıq ictimaiyyət və ekspertlər səviyyəsində "antiterror əməliyyatı"ndan danışılır. Bu əməliyyat ilk növbədə "Dağlıq Qarabağın müdafiə ordusuna və polisə (qondarma qurumda qanunsuz silahlı dəstələrə - red.) yönələcək. Həmin əməliyyat zamanı Rusiya sülhməramlı kontingentinin məsuliyyət zonasında olan əraziyə tam nəzarəti bərqərar etmək üçün dəqiq zərbələr endiriləcək", - deyər erməni ekspert qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan Ukrayna kampaniyası fonunda Rusiyanın təzyiq imkanlarının xeyli azaldığını görür: "Rusiya sülhməramlılarının hazırkı kontingenti Azərbaycan tərəfindən həyata keçiriləcək hücumların qarşısını almaq üçün kifayət deyil. Azərbaycanın Qarabağ ətrafında cəmləmiş yeni hərbi bazaları, çoxlu sayda hücum silahı və hərbi texnikası olduğu nəzərə alınsa, bütün proses cəmi 3 günə tamamlana bilər".

Melkonyan Rusiyanın sülhməramlı missiyasının mandatının 2025-ci ilin noyabrında başa çatdığını xatırladaraq, Azərbaycan tərəfinin həmin müddəti yeniləmək niyyətində olmadığını söyləyib. "Yəni hansısa yeni düstur icad olunmasa, Rusiya tədricən oradan çıxmalı olacaq", - deyər o bildirib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Ələt Azad İqtisadi Zonasının birinci mərhələsinin açılış mərasimində iştirak edib.

Musavat.com-un xəbərinə görə, Ələt Azad İqtisadi Zonasının səlahiyyətli qurumunun İdarə Heyətinin sədri Valeh Ələsgərov görülən işlər barədə dövlət başçısına məlumat verib.

Bildirilib ki, Ələt Azad İqtisadi Zonasının ümumi sahəsi 850 hektardır. Azad İqtisadi Zonanın ilkin inkişaf mərhələsi olan 60 hektar ərazidə (Zona 1, Mərhələ 1) tikinti işlərinə başlanılıb və bir sıra işlər görülüb. Belə ki, investorlara icarəyə veriləcək torpaq sahələri inşaat üçün artıq hazırdır. Ümumi sahəsi 297 min kvadratmetr olan torpaq sahələrinin daxilində su, kanalizasiya, işıq, qaz, rabitə şəbəkələrinə birləşmə nöqtələri təmin edilib. Burada,

həmçinin istifadəyə hazır ərazi-daxili və ərazi-xarici mühəndis-kommunikasiya infrastrukturunu yaradılıb. Zona 1 ərazisinin əsas girişində gömrük-keçid məntəqələri, həmçinin

İlham Əliyev Ələt Azad İqtisadi Zonasının açılış mərasimində

gömrük yoxlanışlarının aparılması üçün binalar inşa olunub.

Dövlətimizin başçısı Ələt Azad İqtisadi Zonasının Biznes Mərkəzində yaradılan şəraitlə tanış olub.

Məlumat verilib ki, ümumi sahəsi 16 min kvadratmetr olan Biznes Mərkəzinin binası 3 funksional hissədən ibarətdir. Burada Ələt Azad İqtisadi Zonasının Səlahiyyətli Qurumunun ofisi, investorlara vahid pəncərə prinsipi ilə xidmət göstərəcək ofis, investorların idarəetmə qurumları üçün ofislər və təhkim olunan gömrük əməkdaşları üçün ofis fəaliyyət göstərəcək. Biznes Mərkəzində yüksəkkeyfiyyətli xidməti təmin edəcək müvafiq infrastruktur və maddi-texniki baza yaradılıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, növbəti inkişaf mərhələsində 138

hektar sahəni əhatə edən standart istehsal müəssisələri və logistika mərkəzləri üçün nəzərdə tutulmuş hissədə və eyni zamanda, 211 hektar sahəni əhatə edən ağır sənaye müəssisələri üçün hissədə layihələndirmə işləri davam edir. Növbəti inkişaf mərhələsinə aid 138 hektar sahədə torpaq işlərinə tezliklə başlanılması planlaşdırılır.

Ələt Azad İqtisadi Zonası Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanı beynəlxalq səviyyədə rəqabətədavamlı və dayanıqlı, şaxələndirilmiş və ixracönmümlü iqtisadiyyata malik bir ölkə kimi inkişaf etdirməyə yönəlməmiş siyasətinin real təməlindədir. Bu layihənin icrası nəticəsində Azərbaycana daha çox xarici investisiyalar cəlb olunacaq və yeni iş yerləri yaradılacaq. Ələt Azad İqtisadi

Zonasının yaradılması barədə qərar 2017-ci ildə, bununla bağlı müvafiq qanun isə 2018-ci ildə qəbul edilib. Pandemiyanın dünyada yaratdığı böyük iqtisadi və maliyyə çətinliklərinə baxmayaraq 2021-ci il iyulun 1-də Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə Ələt Azad İqtisadi Zonasının təməli qoyulub.

Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının yaxınlığında və global nəqliyyat dəhlizlərinin üzərində strateji coğrafi mövqeyə malik iqtisadi zonada yaradılan əlverişli şərait, o cümlədən nadir qanunvericilik bazası, fiskal və qeyri-fiskal imtiyazlar zərfi, zəruri infrastruktur və mühəndis-kommunikasiya sis-

nişləri könüllü, yerli işçilər üçün isə məcburi xarakter daşıyır;

- Əcnəbi hüquqi və fiziki şəxslərin Ələt Azad İqtisadi Zonasında mülkiyyət sahibi olmasına heç bir məhdudiyyət qoyulmur;

- Xarici investorlar üçün yerli tərəfdaş və səhmdar tələbi yoxdur;

- Valyuta əməliyyatları və ya mənfəətin repatriasiyasında heç bir məhdudiyyət yoxdur;

- Investorların əmlakı heç bir halda milliləşdirilə bilməz və Ələt Azad İqtisadi Zonası Səlahiyyətli Qurumu investorların əmlakını bu və ya digər məhdudiyyətlərdən qorunmasına təminat verir;

- Ələt Azad İqtisadi Zonası

Səlahiyyətli Qurumu, həmçinin investorların əqli mülkiyyət hüquqlarının tam qorunmasına təminat verir.

Beləliklə, Ələt Azad İqtisadi Zonasının fəaliyyətə başlaması Azərbaycana böyük iqtisadi dividendlər qazandırmaqla yanaşı, ölkəmizin regionda mövqelərini daha da gücləndirəcək, Şərq-Qərb və Şimal-Cənub tranzit-nəqliyyat dəhlizlərində mühüm rolunu alan respublikamızın strateji əhəmiyyətini daha da artıracaq. Bu iqtisadi zonanın yaradılması dövlət gəlirlərinin və büdcəyə daxil olan vəsaitin artmasına, yeni investisiyaların cəlb edilməsinə şərait yaradacaq. Bundan başqa, bu layihənin icrası nəticəsində ölkəmizin milli iqtisadiyyatının dünya iqtisadiyyatı sistemində inteqrasiyası sürətlənəcək.

Bunu etməyin, molla rejiminin girovu olarsınız! - İrana səfərdən imtina üçün növbəti ŞOK əsas

Arzu Nağıyev: "Hər bir vətəndaşımız İrana səfər etməmişdən qabaq..."

Adil Qeybullayev: "İranda aparılan müalicələrdə xeyli yanlışlıqlar da var"

Azərbaycandan İrana səfər etməmək üçün daha bir ciddi əsas yaranıb. Belə ki, İranda azərbaycanlı xəstələri müalicə edən həkimlərin xüsusi xidmət orqanlarının əməkdaşları olması barədə iddialar yayılıb. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə telegram kanallarında məlumat yer alıb.

Yayılan məlumatlarda qeyd edilir ki, yeni həkimlər azərbaycanlıları "tələyə" salırlar. Bildirilir ki, buna görə də İrana müalicə üçün gedən azərbaycanlılardan maksimum diqqətli olmaları, yeni və tanımadıqları həkimlərlə ünsiyyət qurmamaları xahiş olunur.

Bu iddialar tələbə Fərid Səfərlinin az öncə İranda oğurlanaraq şərlənməsi və haqqında casusluq ittihamı irəli sürülməsi fonunda xüsusilə diqqət çəkir.

Bəs Azərbaycandan İrana xəstə axını azalıbmı və əsasən hansı xəstələr gedir?

Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev hər

bir Azərbaycan vətəndaşını cənnət qonşumuza səfər edərkən ciddi şəkildə düşünməli olduğunu vacib sayır: "Təbii ki, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi tutarlı faktlar var deyər, məhz Azərbaycan vətəndaşlarına İrana səfər etməməklə bağlı tövsiyələr verib. Burada əsas məsələ vətəndaşlarımızın təhlükəsizliyinə olan təhdidlərin qarşısının alınmasıdır. Məhz buna görə də, hesab edirəm ki, hər bir Azərbaycan vətəndaşı İrana səfər etməmişdən qabaq bunun vacibliyini, məram və məqsədini özü üçün ayırd et-

məlidir.

Təbii ki, İran tərəfi də birmənalı şəkildə belə açıqlama verir ki, İran bu gün turizm üçün açıqdır, hər bir gələn qonağın təhlükəsizliyinə təminat var. Lakin bütün bunlara baxmayaraq, məlum məsələdir ki, Azərbaycanla İran arasında münasibətlər bu gün doğrudan da ən gərgin nöqtədədir. Bu da əsasən qarşı tərəfin bizə qarşı törətdiyi istər terror hadisələri olsun, istər ölkəmizə narkotik vasitələrin qanunsuz keçirilməsi ilə bağlı olsun, istərsə də xüsusi xidmət orqanlarının qanun-

suz fəaliyyəti ilə əlaqədar olsun, bunlarla bağlıdır. Həqiqətən də belə faktlar mövcuddur ki, narkotikdən müalicə adı ilə İrana çoxsaylı gənclərimizi İrana aparıblar və orada da onların cəlbətmə fəaliyyəti həyata keçirilib. Sonradan da onları Azərbaycana öz xüsusi xidmət orqanlarının nümayəndələri kimi göndəriblər.

Amma həkimlərin xüsusi xidmət orqanının əməkdaşları olmaları bir az məntiqə sığmayan məsələdir. Sadəcə olaraq həmin həkimlər xüsusi xidmət orqanları ilə əlaqələri ola bilərlər. Yeni bu və ya digər şəkildə kiminsə əməliyyat imkanları geniş olanda məhz həkimlər təhlükəsizliyinə təminat var. Müxtəlif formada onların müalicəsinə müdaxilə edə bilərlər, onları gələcəkdə özləri üçün çalışdırırlar. Fərid Səfərlinin İranda oğurlanma məsələsi də çox araşdırılmalı bir məsələdir. Düşünürəm ki, Azərbaycan tərəfi bununla bağlı müvafiq sərəfər göndərib. Bu istiqamətdə işlər davam etdirilir. İran tərəfin

müalicəsinə ucuz edəcək deyər ora səfər etmək bu gün məqsəduyğun deyil. Bundan başqa əvvəllər İran səhiyyəsinə dövlət tərəfindən dotasiyalar var idi, müalicə ümumiyyətlə, çox ucuz başa gəlirdi, indi demək olar ki, o dotasiyalar yoxdur. Sizin dediyiniz kimi, fikirləşilən qədər də ucuz başa gəlmir. Birmənalı şəkildə hər bir Azərbaycan vətəndaşı bunu nəzərə almalıdır. Ehtiyac yaranmadığı şəkildə, eyni zamanda, böyük ehtiyac olmadığı halda ora səfər etməmək haqqında daha çox düşünməlidir".

Tanınmış həkim, professor Adil Qeybullayev isə azərbaycanlıları öz səhiyyəmizə güvənməyə çağırırdı: "İran-Azərbaycan münasibətlərində yeni bir situasiya yaranıb desək, səhv etmərik. İran son vaxtlar regionda Azərbaycanın nüfuzunun artmasından, ölkəmizin öz qanuni ərazilərini geri qaytarmasından sonra günü-gündən güclənməyimizdən ciddi narahətdir. İranın bizə səmimi münasibəti heç zaman olmayıb. Bu baxımdan da Azərbaycana sərgilədiyi mövqeyə başa düşüldür. Amma bir məsələ də var. Azərbaycan vətəndaşlarının müalicə üçün İrana üz tutmaları, tibbi turizm üçün gəlmələri daha çox orada müalicə xərclərinin ucuz olması ilə bağ-

lıdır. Amma son vaxtlar sanksiyalar altında İranda bir qədər müalicə xərcləri artıb. Artıq heç də bizdən, digər ölkələrdən geri qalmırlar. Həmçinin, İranda aparılan müalicələrdə xeyli yanlışlıqlar var. Təəssüflər olsun ki, biz sonradan bunları görürük. Xəstələr gedib hər cür həkimin əlinə düşürlər.

Ancaq bir şey var ki, xüsusi xidmət orqanları ilə azərbaycanlı xəstələri müalicə edən həkimlərdən əlaqələri olanlar varsa, əlbəttə, biz əhaliyə müraciət etməliyik. Burada insanlar da diqqətli olmalıdırlar. Bu provokasiyaların qarşısını almaq üçün daim hərkətdə olmalıyıq. Çünki insanların əməkdaşlığına cəlb olunmaları halları da az deyil. Bu gün Azərbaycan əhalisi icbari tibbi sığorta paketi çərçivəsində xeyli bahalı əməliyyatları pulsuz keçir. Bu sırada ürək, neyrocərrahi və bir sıra əməliyyatların adlarını xüsusi qeyd edə bilərik. Bu da insanlar üçün sosial müdafiə sayıla bilər. Biz öz imkanlarımızdan maksimum yararlanmalı, öz resurslarımızdan daha çox istifadə etməli, özümüzə, öz səhiyyəmizə daha çox güvənməliyik. Hesab edirəm ki, yeni yaranan situasiyada adekvat davranmalıyıq".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Məsəvi"

Əli Əsədov

“Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi...” - Baş nazir

“Əsas qida məhsulları ehtiyatlarının yaradılması üzrə ciddi işlər görülür”.

Musavat.com xəbər verir ki, bunu Azərbaycanın baş naziri Əli Əsədov Rusiyanın Soçi şəhərində keçirilən “Avrasiya konqresi - 2023” adlı tədbirdə deyib.

“Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasının zəruriliyi məsələsi dünyanın bütün ölkələri üçün misilsiz səviyyəyə çatıb. Bununla əlaqədar olaraq, ölkə əhalisinin ərzaq məhsulları ilə təmin edilməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən hökumətin qarşısında duran əsas istiqamət və məsələlərdən biri kimi müəyyən olunub”, - o deyib.

Ə.Əsədov qeyd edib ki, dünyanın əksər ölkələrində, o cümlədən Azərbaycanın əsas ticari tərəfdaşları olan ölkələrdə ərzaq qiymətlərindəki artım inflyasiya təzyiqinin artmasına səbəb olub.

“Bu bizim iqtisadiyyatımızda da öz əksini tapıb. Bununla əlaqədar olaraq, ötən ilin fevral ayında Nazirlər Kabineti inflyasiyanın əhalinin işgüzar fəallığına və sosial rifahına təsirinə minimuma endirilməsi məqsədilə sərəncam verib. Bu məqsədlə 2023-cü ildə dövlət büdcəsində ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasında 40 faiz dəyərində artım olub. Bu ilin yanvar-may ayları ərzində Azərbaycanda kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı 5,2 faiz artıb”, - o deyib.

Hakan Fidan hərəkətə keçdi - Ermənistan dosyesi masada

Türkiyənin yeni xarici işlər naziri Hakan Fidanın rəhbərliyində xarici siyasətdə nələrin baş verəcəyi ən çox maraq doğuran mövzulardandır.

Türkiyənin “Sabah” qəzeti Fidanın masasında 5 prioritet dosyenin olduğunu yazır (Teleqraf.com).

Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın yeni kabineti ilə “Türkiyə Əsri” (Türkiye Yüzyılı) projesinin icrasına başlanılıb. Bu çərçivədə xarici siyasət prioritetləri və prinsipləri müəyyən edilib. Prioritet Suriya, İraq, Ermənistan, Liviya və Yunanıstan olacaq.

Suriya

Qarşıdakı dövrdə iki ölkənin xarici işlər nazirlərinin görüşəcəyi gözlənilir. Bundan sonra iki ölkə prezidentlərinin görüşünə hazırlıq görülür. Türkiyə Suriyadan köçənlərin mülklərinin dövlət tərəfindən müsadirə edilməsi qaydasının ləğvini, paralel olaraq mallarının geri qaytarılmasını və qayıdanların can təhlükəsizliyinin təmin edilməsini istəyir. Türkiyənin suriyalı qaçqınların bu şəkildə göndərilməsi üçün yazılı sənəd tələbi var.

İraq

Şimali İraq kürd administrasiyası ilə mərkəzi hökumət (rəsmi Bağdad) arasında problemlər var. Türkiyə bunları həll etmək üçün addım atacaq.

Ermənistan

Ermənistan baş nazirinin (Nikol Paşinyan) andıçmə mərasimi üçün Türkiyəyə gəlişi ilə münasibətlərin yeni müstəviyə keçəcəyi gözlənilir. Türkiyənin bəzi sanksiyaları mərhələli şəkildə qaldırması kimi formulların tətbiqi məsələsi var.

Yunanistan

Türkiyənin Yunanıstanla bir masa arxasında oturaraq bütün problemlərin müzakirə yolu ilə həll edilməsi istiqamətində addımlar atacağı gözlənilir.

Liviya

Türkiyə Liviyaadakı rejimlə müxalifət arasında davam edən problemləri həll etmək istəyir.

Qərbi terror meydanları

Qərbi dövlətləri ilə münasibətlərdə ən mühüm meydan Türkiyənin ərzaq təhlükəsizliyi və onu təhdid edən ünsürlərin bu ölkələrə sığınmaması olacaq. Türkiyənin gücünü Avropada paylaşan 6 milyon türkdən aldığı vurğulanacaq.

Azərbaycan aprelin 23-də Laçının Ermənistanla sərhəddəki girişində nəzarət-buraxılış postu qoymaqla separatçı tör-töküntülərin xaricə sonuncu əlaqəsini də bağlamış oldu. Əlbəttə ki, nəzarətin mülki əhaliyə heç bir əngəli yoxdur. Qarabağda gizlənən qanunsuz silahlı dəstələrin “kitabı” isə həmişəlik bağlanıb.

Daha bir səbəbə: Ermənistandan “Şeytan yuvası”na əvvəlki tək sərbəst şəkildə silah-sursat, mina daşınması, yaxud hərbiçilərin rotasiyası artıq qeyri-mümkündür. Əsla təsadüfi deyil ki, Ermənistan dan Xankəndiyə gəlmək istəyən mülki geyimli hərbiçi “Laçın” sərhəd-buraxılış məntəqəsindən buraxılmayıb. “Yeni Müsavat”ın xəbərinə görə, bu haqda erməni mediası yazıb.

Bildirilir ki, bu fakt Xankəndidəki separatçılar arasında ciddi narahatlığa səbəb olub. Belə ki, həmin şəxsin məhz hərbiçi olduğu haqda Azərbaycan sərhəd-keçid məntəqəsində məlumat olması onları heyretə gətirib. “Belə görünür, Azərbaycan xüsusi xidmət orqanlarında dəqiq məlumat bazası var. Bütün bunlar, əlbəttə ki, acı bir reallıqdır”, - deyə “Hraparak” nəşri yazıb.

Qarabağ ermənilərini Laçın postundan istifadə etməyə çağıran qəzet ardınca bildirir ki, Rusiya sülhməramlıları və Rusiya faktorı artıq Qarabağda hər hansı rol oynamığı tam dayandırılıb. Nəşr qeyd edir ki, buranın erməniləri azərbaycanlılarla üz bəüz qalıb və onlar Ermənistan kimiyyətinə də kömək gözləyib bilməzlər, çünki onların Qarabağla bağlı siyasəti artıq heç kim üçün sirr deyil.

Yaranmış durumdan Rusiya da xeyli narahat görünür. Hətta “sülhməramlıları”ın Xankəndini mühasirəyə aldığı dair məlumatlar yayılıb. Erməni mənbələr bildirir ki, onlar ermənilərin Qarabağdan çıxışına maneələr törədir. Bu məqsədlə Xankəndidən Ermənistan gedən yolda nəzarət gücləndirilib. Erməni ictimai xadim Mikael Ayrapetyanın sözlərinə görə, “Qarabağ məsələsi” Rusiyanın Cənubi Qafqazda mövcudluğunun əsas nöqtəsidir. “O səbəbə Rusiya problemin həllini istəmir. Rusiya Qarabağı mühasirədə saxlayır ki, erməni əhalisi getməsin”, - o qeyd edib.

Bildirilir ki, son 5 gündə 100-dən çox erməni Laçın postundan istifadə etməklə Ermənistan köçüb. Yaxın günlərdə köçənlərin sayının daha da çoxalacağı gözlənilir. Bir neçə gündə bu qədər adamın bölgəni tərk etməsindən sonra Rusiya sülhmə-

Laçın postu kabusə çevrilir: separatçılar və havadarları tələşdə

Qarabağda gizlənən qanunsuz silahlı dəstələrin “kitabı” həmişəlik bağlanıb; erməni köçü separatçılardan çox rusları narahat edir - səbəb; birgə təxribat mümkünmü?

ramlıları hərəkətə keçib və ermənilərin çıxışına problemlər yaradılır. “Past” qəzeti isə yazıb: “Bizdə olan məlumatlara görə, Arayık Arutyunyan (separatçıbaşı - red.) bütün maşınların Azərbaycanın Laçında qurduğu sərhəd məntəqəsindən keçməsinə istəyib. O, buna görə Rusiya tərəfi ilə razılaşma olduğunu söyləyib. Gələn informasiyalara əsasən, Arutyunyan bu günlərdə Qarabağ erməniləri ilə intensiv görüşlər keçirir və vəziyyəti izah etməyə və əsaslandırmağa çalışır. Bu görüşlərdə ona bəzi iradlar səslənib. Arutyunyana “Qarabağın qalan hissəsinin Azərbaycanla təslim edilməyəcəyi” barədə sözləri də xatırladılıb. O isə belə cavab verib ki, Nikol hər şeyi satıb, mən nə edə bilərəm...”

Beləcə, Laçın postu həm separatçılar və Qarabağdakı qanunsuz silahlı dəstələr, həm də onların əsas havadarı olan Rusiya hərbi kontingenti üçün kabusə çevrilməkdədir. Bəs bu fonda onların Azərbaycanla qarşı hansısa birgə təxribatı mümkündürmü? Başqa bir məqam: ermənilər Laçın postdan hansı pasportlarla keçirlər?

Professor Qabil Hüseyinlin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, separatçılar və rus hərbiçiləri vurnuxmaqdadırlar. Onun sözlərinə görə, tərəflər tez-tez məsləhətləşirlər. “Xüsusən də separatçı qrupları arasında dərin fikir ayrılığı var. Çünki Xankəndidən köç başlayıb. Bunun qarşısını almaq üçün rus hərbiçiləri Xankəndi ətrafında

mühasirə halqası yaradıblar. Hətta bu haqda separatçı rejimə məlumat verirlər. Bununla ermənilərin köçünü dayandırmağa çalışırlar. Görünür ki, erməni köçündən separatçılardan çox ruslar narahatdırlar. Təbii ki, Rusiya onları son istinad nöqtəsi kimi başa düşür. Nə qədər ki, separatizm var, onlar yalandan da olsa Azərbaycana qarşı mübarizə aparacaqları barədə bəyanatlar verirlər, bu, rus hərbi kontingentinin bölgədə qalması üçün mühüm rol oynamalıdır”, - deyə Q.Hüseyinli vurğuladı.

Professor digər tərəfdən, separatçı qüvvələrin ümitsiz vəziyyətdə olduğunu hesab edir: “Hətta Araik əhalidən çoxsaylı müraciətlər alır və vəziyyətdən necə çıxacağı haqda ona sorğular göndərir. Amma Araik yalan satmaqdan başqa yol qalmadığını tərəfdarlarına etiraf edib. Bu barədə “Hraparak” qəzetində də geniş məqalə yazılıb. Orada deyilir ki, son zamanlar əhali arasında Azərbaycanla danışıqların təzələnməsinin zəruriliyi haqda fikirlər səslənir. Araik də bu mövqeyə yaxın rəylər bildirməyə başlayıb. Erməni nəşrinin yazdığına görə, Araik yaxın günlərdə Bakı ilə danışıqların anonsunu verərsə, buna təəccüblənməmək lazım gələcək.

Belə görünür ki, separatçı rejimdə aqoniyə prosesi başlayıb və onlar çıxış yollarını müzakirə edərkən Bakı ilə danışıqlara daha çox meyilləndiklərini bürzə verirlər. Bu da əsas etibarilə

Azərbaycanın bölgəyə hansı status verə biləcəyi haqda fikirlər ətrafında gedir. Hər halda belə güman etmək olar ki, separatçı rejimin əvvəl səsləndirdiyi hərbi-zorba, silahoyunatma günləri geridə qalır və Bakı ilə sövdələşməyə hazırlaşsınlar”.

Siyasi təhlilçi Asif Nərimanlının fikrincə, söhbət Qarabağdan getməkdən yox, köçməkdən gedir: “Bu, gedənlərin birtərəfli marşrut seçdiyi deməkdir. Lakin qayıdanlarla bağlı deyilənlərin separatçıların təbliğatı olduğu da şübhəsizdir. Gedən ermənilərin görüntüləri var, amma qayıdanların yox. Ermənilər mövcud vəziyyətdə Qarabağda qalmaq istəmədiklərini, Laçın postundan keçid şəraiti yaranan kimi bölgəni tərk edəcəklərini əvvəldən deyirdilər. İndiyə qədər onların Laçın postundan keçidə separatçılar imkan vermirdi və hesab edirdilər ki, postun ləğv edilməsinə nail olacaqlar. Lakin Nikolun “Qarabağ Azərbaycandır” bəyanatı, Əliyevin separatçılar üçün “amnistiya çağırışı” və beynəlxalq müstəvidə bunun dəstəklənməsindən sonra getmək istəyənlərə şərait yaradılır. Erməni mediası bunu Xankəndidəki separatçıların mövcud vəziyyətlə barışması ilə əlaqələndirir, qarşıdakı dövrdə gedənlərin daha çox olacağını yazır. Görüntülərdəki ermənilərin hazırlıq əhval-ruhiyyəsi də real vəziyyəti özündə əks etdirir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Milli Məclisin növbədən-kənər sessi-yasının növbəti iclası Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə keçirilib. Komitə sədri Siyavuş Novruzov bildirdi ki, iyunun 9-u Ümummilli lider Heydər Əliyevin Bakıya qayıdış günüdür. Bildirdi ki, Heydər Əliyev 30 il əvvəl Naxçıvan Muxtar Respublikasından hakimiyyətə qayıtmaqla xalqı böyük fəlakətlərdən xilas etdi.

“Vaxtilə burada İsa Qəmbər, Pənah Hüseyn qeyd edirdi ki, biz silah yolu ilə gəlmişik, bizi ancaq silah yolu ilə devirmək olur. Dövlət çevrilişi ilə hakimiyyətə gələnlərin silah yolu ilə hakimiyyətə gəlmək ənənəsinə son qoydu”, - deyən S.Novruzov bildirdi ki, bu gün cənab Prezidentin rəhbərliyi altında islahatlar davam edir. Azərbaycan inkişaf etmiş Avropa ölkələri ilə rəqabətdədir. “Bütün bunlar ümummillî liderin Azərbaycan xalqı qarşısında xidmətlərinin nəticəsidir”, - Novruzov əlavə etdi.

Deputat Fazil Mustafa Milli Məclisin iclasında Türkiyədəki naxçıvanlılarla bağlı vacib bir mövzuya diqqət çekdi. Bildirdi ki, bizim bir sıra sahələrdə Türkiyə ilə yüksək səviyyədə hərtərəfli münasibətlərimiz var, bəzi sahələrdə isə bəzi çözümlərimiz problemlərimiz mövcuddur. F.Mustafa qeyd etdi ki, vaxtilə sosial vəziyyətin ağırlığına görə Türkiyəyə köçüblər, 20-30 ildir orada yaşayırlar. "Onlar orda qəbristanlıq yarada bildilər, amma məktəb yarada bilmədilər. Çoxsaylı naxçıvanlıın taleyin ümidinə buraxdığını", - deputat əlavə etdi. Bildirdi ki, arada xeyli sayda tibb sahəsinin azərbaycanlı məzunı var. F.Mustafanın sözlərinə görə, bizim məzunlar savadlı, hazırlıqlı olduğuna görə uzmanlı üçün tələb olunan balı toplayırlar. Ancaq onlar işlədiyi yerlərdə türküyəli mütəxəssislərinin aldığı əmək haqqının dördə birini alırlar. Deputatın sözlərinə görə, azərbaycanlı mütəxəssislər Türkiyədəki səhiyyə ocaqlarında eyni töhfəni versələr də, türküyəli mütəxəssislərlə müqayisədə çox aşağı miqdarda əmək haqqı alırlar ki, bu məsələnin həlmiyəli lazımdır.

Deputat Elşad Mirbəşir ölkədə Qayıdış gününün təsis edilməsi ilə bağlı təklif irəli sürdü. “2016-cı il aprel döyüşləri nəticəsində ordumuz Lələtəpə yüksəkliklərini işğaldan azad etdi. Bununla da Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndinə əhalinin məskunlaşdırılması imkanı yarandı. 2017-ci il iyun ayının 14-də ölkə Prezidenti bərpadan sonra kəndin açılışını edib. Bundan sonra kənddə soydaşlarımızın ilk qrupunun məskunlaşdırılmasına başlanılıb və qısa zamanda uğurla başa çatdırılıb. Bu, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə böyük qayıdışın başlanğıcı idi”, - deyə E.Mirbəşir yaxın tarixin şərəfli səhifələrindən xatırlatmalar etdi. Bildirdi ki, bu baxımdan, 14 iyun tarixini Azərbaycan Qayıdış günü kimi təsis edilməsi əhəmiyyətli

"Təhsil haqqında" qanuna dəyişikliklər edildi - kimlər sertifikatıya cəlb ediləcək?

Milli Məclis Mərkəzi Bankın səlahiyyətlərini artıran qanun layihəsini təsdiqlədi

yətli olardı: “Bunu əhəmiyyəti bir neçə məqam üzərindən əsaslandırmaq olar: birincisi, bu, böyük tarixi uğurumuz haqqında əlavə tarixi yaddaş elementi olardı. İkincisi, bildiyimiz kimi, Azərbaycan 2030-sosial-iqtisadi inkişafa dair milli prioritetlərdən birini məhz böyük qayıdış istiqamətində görülməli işlərdən ibarətdir. Bu mənada Qayıdış gününün təsis edilməsi, sözügedən istiqamətdə işlərin həyata keçilməsinin də ümumi ruhuna müsbət təsir göstərir. Üçüncüsü isə, ermənilərin işğalçılıq siyasəti haqqında da tarixi yaddaşımızı daha da möhkəmləndirmiş olar. Bu gün biz bir daha xatırlayacağıq ki, soydaşlarımız Ermənistanın işğalçılıq siyasəti nəticəsində öz doğma yurd-yuvalarından dərindən düşüb”.

İclasda "Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanunu ikinci səsvərməyə çıxarılaaraq qəbul edildi.

Deputat Azay Quliyev Ermənistanın beynəlxalq hüquq zidd əməllərindən danışaraq bildirdi ki, bu gün Ermənistanda Azərbaycan əsgərinə qarşı saxta məhkəmə şousu təşkil olunacaq: "Bildiyimiz kimi, Azərbaycan ordusunun əsgərləri - Bəbirov Aqşın Qabil oğlu və Axundov Hüseyn Əhliman oğlu aprelin 9-da Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şahbuz rayonunun Ermənistanla sərhəd ərazisində əlverişsiz hava şəraitində məhdud görmə səbəbindən itkin düşüblər. Onların yolu azaraq Ermənistan ərazisinə keçdiyi məlum olub. Hər iki əsgər Ermənistanda əsir götürülüb və onlara qarşı saxta ittihamlarla cinayət işi açılıb. Bir neçə gün əvvəl keçirilən qondarma məhkəmə prosesində

Aqşın Bəbirovun 11,5 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsinə qərar verilib. Baxmayaraq ki, Azərbaycanla Ermənistan nümayəndələri arasında olan razılığa əsasən, yəni azaraq qarşı tərəfə keçən şəxs maksimum iki günə qaytarılmalıdır, lakin Ermənistan tərəfi buna əməl etmədi. Bu gün isə Hüseyn Axundova qarşı yenə də saxta məhkəmə qurulması gözlənilir”.

Deputat dedi ki, dünya ictimaiyyəti hələ də bizim əsgərlərin taleyinə laqeyd yanaşır və onların geri qaytarılmasını Ermənistandan tələb etmir: "Ona görə də hüquq müdafiəçiləri, Ombudsman institutu və müvafiq qurumlar vahid mövqedən çıxış edərək bu məsələni beynəlxalq müstəvidə daha çox qaldırmalı və Ermənistanın bu cür qanunsuz hərəkətlərini ifşa etməkdə davam etməlilik".

Milli Məclisdə Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə Respublikası hökumətləri arasında Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu layihəsi çərçivəsində tranzit gömrük prosedurlarının asanlaşdırılması üçün ilkin məlumat mübadiləsinə dair 2022-ci ilin 18 avqustunda Bakıda imzalanmış Saziş təsdiq olunub.

İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili dedi ki, bu, təkcə Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə arasında deyil, həm də Asiya ilə Avropa arasında ən qısa yol hesab edilir: "Bu yol Mərkəzi Asiya ölkələrinin - Türkmənistan, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan, Tacikistan və Əfqanıstanın, həmçinin Çinin Avropa və dünya bazarlarına çıxışını asanlaşdırır. Bu yol vasitəsilə birinci mərhələdə 5 milyon ton, sonrakı mərhələdə 17 milyon ton, daha sonra isə daha böyük həcmdə yüklərin daşınması nəzərdə tutulur. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti ilə 2022-ci ildə 432 284 ton yük daşınıb və beləliklə

2017-2022-ci illər üzrə ümumi yükdaşıma həcmi 1 347 585 ton təşkil edib. Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu tarixi, strateji əhəmiyyətli layihədir. Bu yolun uzunluğu təxminən 850 kilometrdir, onun da 504 kilometr Azərbaycan ərazisindən keçir.

Milli Məclisdə “Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi və “Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi birinci oxunuşda müzakirə edildi.

Komitə sədri Tahir Mirkişili layihələr barədə danışarkən bildirdi ki, 30 aprel 2023-cü il tarixinədək fəaliyyət göstərən 25 bankın filiallarının sayı 493-dür. Fəaliyyətdə olan bankların cəmi aktivləri 45,582.7 mln. manat, cəmi öhdəlikləri 39,771.3 mln. manat, balans kapitalı 5,811.4 mln. manat olub. Aprel ayında bankların kredit portfelı 1.7% və ya 341 mln. manat artaraq 20,379.6 mln. manat olub. Kredit portfelının strukturu: a) biznes kreditləri - 54.5% (11,108 mln. manat), b) istehlak kreditləri - 29.8% (6,072.3 mln. manat) və q) ipoteka kreditləri - 15.7%-dir(3,199.3 mln. manat). Komitə sədrinin sözlərinə görə, ölkədaxili nağdsız əməliyyatların həcmi keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 1.9 dəfə artıb: “2023-ci ilin aprel ayı ərzində kartlar vasitəsilə həyata keçirilən nağdsız ödənişlərin həcmi 3202 mln. manat təşkil edib. Həyata keçirilən nağdsız ödənişlərin 2535 mln. manatı elektron ticarətin payına düşür”.

"Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" Qanuna dəyişikliklərə görə, Azərbaycan Mərkəzi Bankının səlahiyyətləri artırılır. Qüvvədə olan qanuna əsasən, Mərkəzi Bank İdarə Heyəti tərəfin-

dən idarə olunur. Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin tərkibi yeddi nəfərdən ibarətdir. İdarə Heyətinin tərkibinə sədr, Mərkəzi Bankda daimi əsaslarla işləyən dörd üzv və iki kənar üzv daxildir. Dəyişikliklərə görə, İdarə Heyəti Mərkəzi Bankın kollegial ali idarəetmə orqanı funksiyası rolunu oynayacaq. Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin tərkibi Mərkəzi Bankın sədri, Mərkəzi Bankda daimi əsaslarla işləyən 6 (altı) üzv və 2 (iki) kənar üzv daxil olmaqla 9 (doqquz) üzvdən ibarət olacaq. Beləliklə, Mərkəzi Bankda daimi əsaslarla işləyən üzvlərinin sayı da 4-dən 6-ya altıya qaldırılır. Ey-

keçəcək. Layihə barədə məlumat verildikən bildirilib ki, bu məsələ təhsilverənlərin vəzifələri sırasına daxil edilib. Beləliklə, dövlət məktəbəqədər təhsil müəssisələrində pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olan, ali və orta ixtisas təhsilinə malik təhsilverənlərin peşəkarlıq səviyyəsi və peşə yararlılığı yoxlanılacaq. Dövlət məktəbəqədər təhsil müəssisələrində işləyən təhsilverənlər 5 ildə bir dəfə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən sertifikatlaşdırmadan keçəcəklər. Dövlət məktəbəqədər təhsil müəssisələrində işləyən təhsilverənlərin sertifikatlaşdırma

ni zamanda korrupsiya cinayətləri və qulluq mənafeyi əleyhinə olan digər cinayətlərə görə məhkum olanlar da İdarə Heyətinin üzvü ola bilməyəcdlər.

Bəzi deputatlar çıxışlarında bank faizlərinin yüksək olmasından şikayətləndilər və Mərkəzi Bank rəhbərliyinə təkliflər ünvanladılar.

Komitə sədri Siyavuş Novruzov valyutadəyişmə məntəqələrinin açılması zərurətindən danışdı. Bildirdi ki, vaxtilə 5 minədək valyutadəyişmə məntəqəsində ümumilikdə 20 minədək işçi ailəsinə çörək aparırdı. Bu məntəqələrin yaradılması işsizlərin sayının artmasına səbəb oldu, əvəzində metrostansiyaların qarşısında, parklarda “qara bazar” fəaliyyətə başladı. S.Novruzov qeyd etdi ki, ölkəmiz turizmin inkişafına xüsusi diqqət yetirir: “Deyək ki, turistlər valyuta mübadiləsini həyata keçirmək istəyirlər, amma şəhərdə qeyri-iş günlərində bir-iki məntəqə fəaliyyət göstərir. Əhmədliyə pul dəyişmək istəyən gərək gəlsin şəhərin mərkəzinə, valyutasını dəyişsin. Düzdür, girov da çoxdur, 50 min girov tələb olunur. Elə olur ölkədə 7 gün iş olmur, bəs, turistlər, yaxud vətəndaşlar valyutani harada dəyişsinslər? Dünyanın hər yerində elə dayanacaq formasında valyutadəyişmə məntəqələri fəaliyyət göstərir, bizdə də bu cür məntəqələr açmaq olar. Bu, həm iş yeridir, həm vətəndaşların, həm də turistlərin rahatlığı üçün vacibdir”.

S.Novruzov dedi ki, 100 min pul banka qoyulanda sığortası yoxdur: "Niyə? Belə çıxır ki, bank vətəndaşı vadar edir ki, pulunu evdə saxlasın".

İclasda "Təhsil haqqında" qanuna təklif edilən dəyişikliklər sonuncu oxunuşda müzakirəyə çıxarıldı. Dəyişikliklərə əsasən, dövlət məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təhsil verənlər sertifikatlaşdırmadan

qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən ediləcək. Sertifikatlaşdırmadan keçən şəxslərə 5 il müddətində dövlət məktəbəqədər təhsil müəssisələrində pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmaq hüququ veriləcək. Bununla belə, dövlət məktəbəqədər təhsil müəssisələrində 60 və daha yuxarı yaşda olan şəxslərin sertifikatlaşdırmada iştirakı könüllü olacaqdı.

Qaydalara əsasən, ilk dəfə işə qəbul olunanlar 3 il müddətində sertifikatlaşdırmadan keçməyəcəklər. Eyni zamanda, hamilə qadınlar, uşağının üç yaşınadək sosial məzuniyyətdə olan və həmin məzuniyyət bitdikdən sonra 1 ildən az müddətdə müvafiq vəzifədə (peşədə) çalışan qadınlar (uşağını təkbəşinə böyüdən kişilər) və azı üç dəfə sertifikatlaşdırmadan keçmiş şəxslər sertifikatlaşdırmadan keçməyəcəklər. Üzrlü səbəblərdən sertifikatlaşdırmada iştirak etməyən və ya sertifikatlaşdırmadan keçməyən şəxslər 1 il müddətində iş yeri saxlanılmaqla, təkrar sertifikatlaşdırmada iştirak etmək hüququna malikdirlər. Təkrar sertifikatlaşdırmada iştirak etməyən şəxslər sertifikatlaşdırmadan keçməmiş hesab olunurlar. Bununla əlaqədar "Məktəbəqədər təhsil haqqında" qanuna da müvafiq dəyişikliklər edilir. "Məktəbəqədər təhsil haqqında" qanuna əsasən, məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin işçiləri Əmək Məcəlləsinə uyğun olaraq attestasiyadan keçirilir. Təklif olunan dəyişikliyə əsasən, sertifikatlaşdırmadan keçən işçilər istisna olmaqla, məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin işçiləri Əmək Məcəlləsinə uyğun olaraq attestasiyadan keçiriləcək. 60 yaşdan yuxarı müəllimlər üçün sə sertifikatiasiya könüllülük əsasında həyata keçiriləcək, məcburi xarakter daşımayacaq.

❑ **Elşad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Süni deputat

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

“Stabil cəmiyyət olmasa, sivilizasiya mümkün deyil”
(Oldos Haksli, “Cəsur Yeni Dünya” romanından)

Deputatlardan kimsə deyib ki, hökumətdən uşaq pulu istəmək etik deyil. Doğrudan da, xalqımız abır-həya hissini yavaş-yavaş itirmək üzrədir. Köhnə vaxtlarda kişilər arvadından, uşağından danışanda “üzr istəyirəm, bizim uşaq, bizim arvad...” deyirdi. İndi isə nəinki uşağın söhbətini eləyirlər, hətta onu saxlamaq üçün hökumətdən pul istəyirlər.

Bunun axır hara gedir? Efirde özünə arvad axtaranda proses bura gəlib çıxmıyadı.

Əslində, robotlaşma dövründə hökumətin heç xalq və onun uşaqlarına ehtiyacı yoxdur. Şükür eləyin hələ bizi ərazidə saxlayırlar, qovmurlar. Yoxsa xalq hökumətin nəyinə lazımdır? Qabaqlar yetmiş sağıcı arvadın sağdığı bir ferma dolusu inəyi indi bir aparat sağır. Qoyunları helikopterlər, dronlar, insansız uçaqlar otarır. Suçu lazım deyil, damcılı suvarma var. Toyuq-cücə saxlamaq lazım deyil, broyler var. Minlərlə fəhlənin işlədiyi maşınqayırma sənayesini indi bir-iki robot konveyer xətti idarə edir. Saqqallı lətifədə deyilənə oxşatsaq, bəri başdan dəmiri basırsan, o biri başdan avtomobil çıxır.

Süni intellektin isə lap şıdrığı epoxasına düşmüşük. Artıq şeirləri, romanları, pyesləri, ssenariləri süni intellekt - bir növ kompüter proqramı yazır. Rəsm sənəti, musiqi, aktyorluq, rejissorluq... uzun sözün qısa, bütün incəsənət işsiz, avara qalmaq təhlükəsi ilə üzbəüzdür. Bütün dünyanı deyə bilmərəm, özəlliklə bizim ana yurdumuz Azərbaycanda bunun perspektivləri heç də yaxşı görünmür.

Məsələn, hökumətə qulluq edən Yazıçılar Birliyi, Rəssamlar İttifaqı, Bəstəkarlar, Kinematografiya İttifaqları (kinə üzrə azı 2 ittifaqımız var, amöb kimi bölünməklə çoxalırlar) bir azdan əhəmiyyətini tamam itirəcəkdir. Əgər robotun xalq yazıçısı adına, orden-medala, uşağı vəzifəyə qoymağa, nə bilim, Yesentuki putyovkasına, rayonda bulaq başında icra hakiminin kəsdiiy qoyuna və sairə maddi dəyərlərə ehtiyacı yoxdursa, ən düzgünü AYB-ni ləğv eləyib Anar müəllimin yerinə hansısa süni intellekti oturtmaq olmazmı? Qurultay üçün pul istəmir, arenda yeri satmır. İdarə eləmək də asandır: istədiyin vaxt tokdan çıxart, sönsün. Yoxsa bizdə sənətçilər “sönəndən” sonra da bir sürü imtiyaz, güzəşt, “uşaq pulu” istəyirlər. Ona heykəl qoy, bunun qəbrini düzəlt, onun qaynanaşının adını binaya yapışdır, bunun baldızının xatirəsini əbədləşdir...

Hökumətimizin işi olduqca çətin, ağır, məsuliyyətli idi. Bəli, “idi”. Artıq deyil. Süni intellekt sənətçilərimizin, “süni” ziyalılarımızın işığını söndürmək üzrədir. Odur, orda-burda donquldanırlar, deyirlər daha kitab sata bilmirik. Kimə lazımdır sizin kitablar? Heç kimə. Bizim xalqımız heç zaman kitab oxuyan olmayıb, özünü də aldatmayıb. Çünki tarixən kitab oxumayanların kitab oxuyanları minib çapdığını görmüşük. Bu ellərdə hərf qanmayanlar həmişə daha yaxşı yaşamışlar. Sovet dövründə alınan beş-üç kitab da oxumaq üçün yox, interyer bəzək əşyası kimi gerekiydi.

Bir az pandemiya dövründə ev-eşikdən canlı yayımlar olanda arxa fonda kitab-zad düzməyə ehtiyac olmuşdu, guya hamı oxuyan imiş. Allaha şükür, ta pandemiya bitdi, arxa fon məşəqqəti də bitdi.

Ümumən, klassik ədəbiyyatımızın da əhəmiyyəti itmək üzrədir. Məsələn, bu yaxında Şamaxıya hava şərtləri gətirildilər. Orda bu işin turizmini quracaqlar. Yere diqqət etdinizmi? Sabirin qəbri ordadır. Beləcə, onun çox məşhur “Əcnəbi seyrə balonlarla çıxır, biz hələ aftamabil minməyiriz” misrası tamamilə arxaizm olacaq.

Ümid edirəm o uşaq pulu əleyhinə danışan deputatın da yerinə tezliklə əsl robot qoyarlar. Kompüter proqramı, süni intellekt daha mükəmməl qanunlar hazırlamağa qadirdir.

İyunun 12-də Vaşinqton-da Azərbaycan və Ermənistan XİN rəhbərləri arasında ABŞ-in moderatorluğu ilə sülh danışıqlarının növbəti çoxgünlük raundu təxirə salınıb. Azərbaycan XİN-dən bildirilib ki, müzakirələrin konkret tarixi dəqiqləşdiriləcək. “Ümidvarıq ki, bu görüş yaxın zamanlarda baş tutacaq”, - deyə XİN-in mətbuat katibi Ayxan Hacızadə vurğulayıb.

Ermənistan XİN iddia edib ki, danışıqlar Azərbaycan tərəfinin xahişi ilə təxirə salınıb. İstisna deyil ki, səbəb rəsmi Bakının prinsipial mövqeyi ilə bağlıdır. Söhbət, ola bilsin, ABŞ-in ATƏT-dəki səfiri Maykl Karpenterin, həmçinin Avropa Birliyinin ATƏT-dəki nümayəndəsinin Vaşinqton görüşləri ərəfəsində, təşkilatın toplantısında verdiyi və sülh prosesindəki pozitiv ab-havaya uyğun gəlməyən, faktiki separatçıların “çörəyinə yağ sürtən” anti-Azərbaycan bəyanatlarından gedir.

Görəsən “açıq səmada şimşək effekti” bu demarşlar kimə və nəyə lazım idi? Axı bu yol artıq keçilib. Üstəlik, belə açıqlamalar müstəsna olaraq, sülh prosesini hər vaxtla ləngitməyə çalışan Rusiya və İranın əlinə işləyir. Çünki nə Moskva, nə də Tehran Bakı ilə İrəvanın dil tapmasında, iki xalqın barışıqında maraqlı deyil.

O zaman nə baş verir? ABŞ diplomatı təzəcə sürət götürən “sülh qayığı”nı aşırmaq üçün nədən onun yoluna sualtı daşlar düzür? Belə demarşın, “nala-mıxa vurma”nın anlamı nə? Yoxsa Vaşinqtonda xarici siyasətə cavabdeh olan bir-birindən xəbərsiz iki komanda var? Birləşmiş Ştatlar hökuməti ni zamlama prosesinin qaydasında getdiyi zamanda niyə öz “ayağına güllə” atsın ki?

“Kənardan tətbiq edilən sülhsevər düsturlar, xüsusən də sürətləndirilmiş rejimdə tətbiq olunanlar heç zaman yaxşı heç nəyə gətirib çıxarmayıb. Moskva Ermənistanla Azərbaycan arasında üçtərəfli formatda münasibətlərin normallaşmasına çalışır və üç ölkənin liderləri arasında imzalanmış sazişlər toplusunu mübahisəsiz yol xəritəsi hesab edir”.

Sitat Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Mariya Zaxarovaya məxsusdur.

Sülh danışıqlarında son durumu qiymətləndirən Zaxarova öz ölkəsi adına vurğulayıb ki, “işlər plan üzrə gedir və tərəflərin yanaşmalarının yaxınlaşması, balanslaşdırılmış həll yollarının hazırlanması Moskva üçün prioritet olaraq qalır”.

Azərbaycan uğrunda təhlükəli “hibrid” savaşı: Bakı və Ankara nə edəcəyini bilir

Bölgədə Qərb-Rusiya rəqabəti öz pikinə yaxınlaşıb, Moskva, Vaşinqton və Brüssel “kartları” açır; öz “ayağına” güllə atan güc mərkəzi kim?..

Əlbəttə ki, ağ yalandır.

Azi o səbəbə ki, Putinin imzası duran həmin o üçtərəfli sazişlərin heç biri, eləcə də 22 fevral (2022) Moskva Bəyannaməsi işləmir - təbii ki, Kremlin imperiya maraqları üzündən. Əks halda, niyə üç ildir ortada real nəticə olmasın? Olması mümkün də deyil, çünki Rusiya bütün rıçaqlarını və “kartları”nı sırf regionda qalmaq naminə işə salıb, Azərbaycan uğrunda Qərbə qarşı faktiki “hibrid” savaşı aparır.

Yeni hədəf Bakı və İrəvan arasında ədalətli sülh müqaviləsinin imzalanması yox, uzaqbaşı özünə sərfəli bir sənədin təsdiqlənməsinə nail olmaqdır. Beləcə, Kreml əvvəlki dövrlərdəki kimi konflikti şəriksiz idarə etməyə çalışır. Ki, lazım bildiyi anda onu “dondursun”, ehtiyacı olanda təzədən qızıdır-sın.

Azərbaycanın əsas məramı isə kritik seçkilərdən sonra yenidən toparlanacaq qardaş Türkiyəni, digər müttəfiqlərimizi təzədən öz yanına alıb Ermənistanla düşmənçilik səhifəsini həmişəlik qapatmaq və bölgədə daha güclü mövqeyə çıxmaqdır. Özünün ərazi bütövlüyü və suverenliyinə təhdidləri birdəfəlik və geridönməz şəkildə uzaqlaşdırmaqdır.

Şübhəsiz, Güney Qafqazın açar dövləti Azərbaycandır. Demək, onun beynəlxalq hüquqla təsbit edilmiş ərazi bütövlüyü, suverenliyi qeyd-şərtsiz qəbul etməyən heç bir dövlət hər hansı ad altında nə regiona girə, nə də orada möhkəmlənə bilər. Bunu hətta kapitulyant ölkədə də etiraf edirlər.

“Bölgədə Azərbaycan uğrunda Qərblə Rusiya arasında əsl mübarizə gedir”.

“Yeni Musavat” erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, bunu yerli politoloq Stepan Danielyan bildirib.

“Azərbaycanın Qafqazda geosiyasi əhəmiyyəti böyükdür. Azərbaycan həm Rusiyanı İranla birləşdirən nəqliyyat arteriyasına çevrilə, həm də və eyni zamanda, Rusiyanı İrandan təcrid edən əraziyə çevrilə bilər. Bu sülh müqaviləsi ətrafında hansı variantın - Qərb, yoxsa Rusiyanın seçiləcəyi önəm kəsb etməkdədir”, - deyə Stepanyan qeyd edib.

Azərbaycanın dost-müttəfiqi olmağın əsas şərti isə çoxdan bəlli. Amma, məsələn, Rusiya nə edir? Erməni mediasının yazdığına görə, Rusiya “sülhməramlıları” ermənilərin Qarabağdan çıxışı təhdidləri birdəfəlik və geridönməz şəkildə uzaqlaşdırmağa gedən yolda nəzarət

gücləndirilib. Niyə? Hansı haqla?

Sülhməramlı meğər Azərbaycanın razılığı ilə Qarabağa ona görə yerləşdirilib ki, ermənilərin Ermənistanla sərbəst çıxıb gətməsini əngəlləsin? Axı yaşayış yerini könüllü dəyişməyin özü də insan haqqıdır.

Yaxud Rusiya hərbi kontingentinin silahlı separatçıları tərk-silah etməyə əvəzinə, himayə etməsi, onlara qanunsuz təlimlər keçmək üçün hər cür şərait yaratması, ümumiyyətlə, iki qonşu xalqın barışıqına qarşı, dialoqa qarşı əlindən gələni əsirgəməməsi. Məğər “sülhməramlı” qüvvələrin əsas vəzifələri bunlardır?

Əsla. Tam tərsinə.

Bir yandan da Qərbdən ara-sıra Azərbaycana qarşı sərgilənən qərəzli mövqelər, ehtiyatsız hərəkətlər. O sırada Avropa Parlamentinin, Fransa-nın bitmək bilməyən ermənipərəst addımları və qətnamələri. ABŞ-in, Avropa Birliyinin ATƏT-dəki səfirlərinin Bakıya yersiz və lüzumsuz çağırışları.

Bütün bunlar Azərbaycanı haqq yolundan sapdırmağa çalışır. Azərbaycanı belə şeylə qorxutmaq mümkünsüz. Lakin girişində nəzarət-buraxılış postu qoyulduqdan sonra heç mümkünsüz!..

□ **Analitik xidmət, “Yeni Musavat”**

“Qarabağa aktiv mədəni həyatı qaytarmaq lazımdır”. Bunu “Report”-a açıqlamasında Şuşada “Yenidənqurma, sülh və integrasiya: enerji, iqtisadiyyat, ətraf mühit və kapital” mövzusunda keçirilən beynəlxalq tədbirdə iştirak edən UNESCO-nun Mədəni diplomatiya üzrə xoşməramlı səfiri Hedva Ser deyib.

UNESCO səfiri Şuşada - ermənipərəst qurum üzünü nə vaxt Azərbaycana çevirəcək?

Ekspert: “UNESCO ayrı-seçkilik edən və qərəzli bir təsisat kimi özünü göstərmiş, bu gün də elədir”

“İnanırıq ki, Qarabağ bölgəsi bundan sonra da inkişaf edəcək. Hesab edirəm ki, mədəni həyat Qarabağa qaytarılmalıdır. Çünki bildiyimiz kimi, Şuşa bir çox görkəmli şairlərin, müğənnilərin, musiqiçilərin mədəniyyət paytaxtı, doğma şəhəri olub”, - deyərək vurğulayıb.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan və Ermənistan arasında bərpa olunan sülh danışıqları ümid yaradır: “Azərbaycan uzun müddətdir ki, sülhdən danışır. İndi Ermənistan bunun onlar və bütövlükdə region üçün nə qədər vacib olduğunu başa düşür. Bütün Qafqaz regionunun çiçəklənməsi üçün bu danışıqlar təşviq edilməlidir”.

Təəssüf ki, UNESCO rəsmisi erməni faşistlərinin Qarabağda məhv elədiyi Azərbaycana aid mədəni və dini abidələr haqda heç nə deməyib.

Yada salaq ki, 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra rəsmi Bakı dəfələrlə UNESCO-ya azad edilmiş ərazilərdə milli-mədəni irsimizə qarşı erməni vandallığını sənədləşdirmək üçün mürciətlər etsə də, ondan səs çıxmıyıb. Qədim Türk yurdunda yarıdılmış Ermenistanda azərbaycanlılara məxsus tarixi abidələrin, binaların dağıdılması ilə bağlı analogi araşdırma aparmaq üçün edilən mürciətlər də cavabsız qalıb. Əvəzində təşkilatdan hansısa mifik xristian abidələrinə görə narahatlıq ifadə edən açıqlamalar eşitmişik. Sanki qurum yalnızca dünyada qeyri-müsləman irsin qorunması üçün yaradılıb!

Bəs UNESCO-nun “tükü” nə vaxt tərpenəcək, Hedva Serin Şuşa səfəri ilə tilsim qırılacaqmı?

Onu da xatırladaq ki, BMT-nin qurumu olan və mənzil-qərgahı Parisdə yerləşən UNESCO-nun hazırkı rəhbəri fransız Odri Ozileddir. O, qatı ermənipərəstin biridir və adı son vaxtlar kor-

rupsiya qalmaqallarında hal-
lanıb.

Siyasi ekspert Yeganə Hacıyeva “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, ölkəmizin mədəni sərvətlərinin dağıdılması və mənimsənilməsi kimi Ermənistanın cinayətləri barədə UNESCO-ya mütəmadi olaraq məlumat verilməsinə baxmayaraq, təəssüflər olsun ki, son 30 ildə Azərbaycanın mədəni irsinə dəyən zi-

nin mədəni irsinin, dini abidələrin məhv edilməsinə və saxtalaşdırılmasına yönəlmiş, beynəlxalq sənədlərdə bəşəri cinayət kimi qiymətləndirilən bu əməllər həm də dünya mədəniyyətinə qarşı təcavüzdür. İşğal dövründə Qarabağ və ətrafdakı 7 rayonun ərazisində Azərbaycanın 400-dən artıq tarixi-dini abidəsi məhv edilib. Ermənilər müsəlmanları təhqir etmək

tətbiq etməyə başladı. İlk günlərdən Odri Ozulenin yavaşmalarının təməlinə Fransanın ölkəmizə qarşı həyata keçirdiyi qarayaxma kampaniyası və Azərbaycana qarşı ziddiyyətli mövqeyinin dayandığını güman etməyimiz üçün ciddi əsaslarımız var idi. 2022-ci il noyabr ayında BMT Katibliyinin Daxili Nəzarət Xidmətləri İdarəsi direktor Odri Ozuleyə qarşı

Hedva Ser

yanın qiymətləndirilməsi məqsədilə UNESCO işğaldan azad etdiyimiz ərazilərə missiya göndərmədi və göndərmək niyyətində olduğu görünür. “İşğal illərində Ermənistanın nəzarəti altında olarkən, yüzlərlə abidə, azərbaycanlıların istifadə etdikləri məscidlər, ziyarətəhəllər talan edilib, vandalizmə, təhqirlərə məruz qalıb və ya tamamilə dağıdılıb. Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində insanlıq və mülkiyyət əleyhinə olan cinayətlərə, mədəni irsin dağıdılmasına görə Ermənistan məsuliyyət daşıyır. Lakin UNESCO kimi beynəlxalq qurumlar da bu cür vandalizmə göz yumduqları üçün məsuliyyət daşıyırlar. Onların laqeydliyi və ayrı-seçkilik etməsi erməniləri daha da şirinkləndirir.

30 il işğal altında qalan ərazilərimizdə xalqımıza məxsus qədim tarixə malik abidələrin dağıdılması, “Silahlı münaqişə baş verdikdə mədəni dəyərlərin qorunması haqqında” 1954-cü il Haqa Konvensiyası, “Arxeoloji irsin mühafizəsi haqqında” 1992-ci il Avropa Konvensiyası və “Ümumdünya mədəni və təbii irsin mühafizəsi haqqında” UNESCO-nun 1972-ci il Konvensiyasının tələblərinə ziddir. Ermənistan tərəfindən Azərbaycan xalqı-

üçün məscidlərdə donuz, inək, qoyun-quzu saxlayırdılar. Qarabağ bölgəsi və onun ətrafındakı 7 rayonun ərazisində yerləşən Yuxarı və Aşağı Gövhər ağa və Ağdamda Saatlı Cümə məscidləri dağıdılıb, Laçın rayonunun Ağoğlan, Kəlbəcər rayonunun Xudavəng kəndlərindəki, Ağdərə rayonunun Gəncəsər məbədləri və digərləri erməniləşdirilib. UNESCO isə bu vandalizmə indiyə qədər reaksiya belə verməyib”.

Y.Hacıyeva qeyd etdi ki, UNESCO-nun pandemiya dövründə fəaliyyəti də çox üzücü olub və bu təşkilatın hesabatına görə 100 milyondan çox uşaq pandemiya üzündən oxuma bacarıqlarını mənimsəyə bilməsi istiqamətində real bir fəaliyyət ortaya qoymayıb: “BMT-nin dövlətlərə “nəsillərarası qarşılıqlı” səbəb olacaq bu məqam üzündən təhsil sahəsinə ciddi diqqət ayırmağı tövsiyə etməsi də UNESCO-nun ciddi fəaliyyət üçün addımlar atmasına gətirib çıxarmadı. UNESCO-ya tamamilə gözənilməz bir seçki nəticəsində əhbər gələn fransız Odri Ozule və komandası isə ümumiyyətlə, təşkilatın missiya və vizyonundan uzaqlaşaraq UNESCO-ya şəxsi şirkəti kimi yanaşma

“UNESCO-nun Baş Direktoru qarşı İddiaların Araşdırılması Proseduru”na start vermək istəyirdi. Ozule və komandası isə bu prosedura işə düşməməsi üçün üzv dövlətlər tərəfindən müzakirəsini təxirə salmaq üçün əlindən gələni etdi”.

Ekspert xatırladı ki, UNESCO Birləşmiş Millətlər Təşkilatının təhsil, elm və mədəniyyət üzrə ixtisaslaşmış qurumu kimi bəşəri mədəniyyətin qorunması və bu mədəniyyət nümunələrinin Ümumdünya İrs Siyahısına daxil etməli olan bir təsisat kimi nəzərdə tutulsa da, bu illər ərzində müxtəlif mədəniyyətlərin və tarixi mədəniyyət nümunələrinin qorunması və bərpa edilməsi missiyasını öz üzərinə götürsə də, ayrı-seçkilik edən bir təsisat, həm də qərəzli bir təsisat kimi özünü göstərmiş, bu gün də göstərməkdədir: “Məntiqi olaraq da belə bir fikir get-gedə dünyada, həmçinin Azərbaycanda formalaşır ki, bu qədər qərəzli, üzərinə düşən missiyanı yerinə yetirməyən bir təsisat nəyə və kimə lazımdır? Bu sual zaman-zaman bəşəri dəyərlər daşıyıcıları və sorunması üzrə ciddi fəaliyyət göstərən dairələri həmişə düşündürür”.

□ Etibar SEYİDAĞA,
“Yeni Müsavat”

ABŞ-dan Türkiyə ilə bağlı inanılmaz etiraf

ABŞ-ın Birləşmiş Qərargah Rəisləri Komitəsinin rəhbəri Mark Millinin fəvqəldövlətlərlə bağlı etirafı müəyyən müzakirələr doğurub. Mark Milli hazırda dünyanın çoxqütblü olduğunu bildirib və 3 fəvqəldövlətin adını çəkib (Axar.az).

Onun fəvqəldövlətlər sırasında ABŞ və Çinlə bərabər, Rusiyanın adını hallandırması isə birmənalı qarşılanmayıb. Belə ki, fəvqəldövlət statusu üçün ölkələrin hərbi qüdrəti ilə paralel, iqtisadi gücü və dünyada siyasi, iqtisadi və hərbi təsir imkanları birlikdə qiymətləndirilir. Rusiya böyük əraziyə və nüvə arsenalına sahib olsa da, onun ərazisinə adekvat olmayan əhalisi var və iqtisadi imkanları da yetərinə deyil. Üstəlik, sanksiyalar səbəbindən Rusiyanın iqtisadi təcridi prosesi onun təsir imkanlarını da daraldır.

Buna baxmayaraq, Rusiyanın fəvqəldövlət sayılmasının səbəbləri sırasında ABŞ-ın Ukraynadakı müharibədə Kremlin gücünü və Rusiya iqtisadiyyatının bu qədər ağır sanksiyalara immunitetini etirafı amili aktuallaşıb.

Millinin ən ciddi reaksiya doğuran fikri isə “bəzi dövlətlərin öz regionlarında getdikcə daha əhəmiyyətli rol oynaması” vurğusudur. ABŞ-ın Qərargah rəisi bir müddət sonra onların da supergüc statusuna iddia etməyə başlayacaqlarının anonsunu verib.

Maraqlıdır, Mark Milli hansı ölkələrə işarə edir?

Politoloqların fikrincə, ilk növbədə Türkiyə nəzərdə tutulur. Ərdəğan Türkiyəsi Liviyadan Orta Asiyaya qədər geniş coğrafiyada öz təsirini genişləndirməyə başlayıb, eyni zamanda, Suriya, Liviya, Cənubi Qafqaz münaqişələrində əsas söz sahibi kimi tarixə keçən addımlara müəlliflik edib.

Türkiyə son illər ilk dəfə olaraq xaricdə hərbi baza yaratması ilə də diqqət çəkir. Artıq ən azı 3 ölkədə Türkiyənin rəsmi şəkildə hərbi bazaları var. İndiyə qədər Türkiyə Cümhuriyyətinin sərhədlərindən kənarda bazaları olmamışdı.

Türkiyə hətta Avropanın göbündə də münaqişələrin həlləməsinə həlledici rol oynayır. Kosovada baş verən gərginlik zamanı həm serb, həm də Kosova lideri məhz Ərdəğana yardım üçün açıq şəkildə müraciət etdi ki, bu da təsadüfi deyildi. NATO-nun ikinci ən qüdrətli ordusuna sahib olan Türkiyə bu münasibətin də həllinə töhfə verməyə başlayıb və NATO missiyasını öz əsgərləri ilə gücləndirib. Artıq Türkiyə NATO-nun Kosovadakı kontingentinə də komandanlıq edəcək.

Cənubi Amerika qitəsinə (Venesuelanın təmsilində) qədər genişlənən Türkiyənin Afrika ölkələri ilə əlaqələri sıxlaşdırması, o cümlədən ərəb ölkələri daxilində artan nüfuzu ilə paralel Türk Dövlətləri Təşkilatında müstəsna rolu da Ankaranı yaxın onillikdə hədəfinə yaxınlaşdırır. Xüsusilə hərbi sənayenin inkişafı, TDT-nin lider ölkəsi kimi qəbul edilməsi Türkiyənin iddialarını gerçəkləşdirmə yolunda mühüm faktlar sayılır.

Bu baxımdan Mark Millinin Türkiyəni nəzərdə tutduğu ehtimal edilir və belə görünür ki, ABŞ artıq Türkiyənin supergüc (fəvqəldövlət) olması faktı ilə razılaşmaq niyyətindədir.

Aşot Paşinyan onu qaçırmaz istəyini bağışlamır

İrəvan şəhərinin Ümumi yurisdiksiya üzrə birinci instansiya cinayət məhkəməsində Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyanın oğlu Aşot Paşinyanın qaçırılma cəhdi ilə bağlı proses başlayıb.

Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, iş üzrə əsas ittiham olunan şəxs II Qarabağ savaşında həlak olmuş erməni əsgər Jora Martirosyanın anası Qayane Akopyandır.

Yerli mətbuatın məlumatına görə, proses qapalı şərəitdə keçirilib. Qayane Akopyanın vəkili buna etiraz ediblər.

Ermənistan baş nazirinin oğlu Aşot Paşinyan məhkəməyə girməzdən əvvəl jurnalistlər ondan əsgər anasının məhkəməyə gətirilməsindən utanıb-utanmadığını soruşublar.

“Bizim yanaşmamız ondan ibarətdir ki, hər bir işə müvafiq hüquqi qiymət verilməlidir. “Qəhrəman anası” ifadəsinə gəlincə, biz artıq bu haqda danışmışıq. Bu, alçaqlıq deyil, bir daha deyirəm: Qayane Akopyan başda olmaqla bütün əsgərlərin və onların yaxınlarının qarşısında baş əyirəm. Amma eyni zamanda, anlamaq lazımdır ki, qanın qarşısında hamı bərabərdir. Ermənistanda baş verən hər hansı hadisəyə müvafiq qiymət verilməlidir”, - deyərək Aşot Paşinyan bildirib.

Azərbaycanda köhnə avtomobillərin utilitizasiyası mexanizminin yaradılması istiqamətində addımlar atılmağa başlayıb. Mexanizmin hüquqi bazasını “İstehsalat və məişət tullantıları haqqında” qanun təşkil edəcək. Bunun üçün qanuna olunacaq dəyişikliklər layihəsi Milli Məclisin müzakirəsindədir.

Layihənin komitə müzakirələri zamanı verilən məlumatlardan aydın olur ki, avtomobillərin utilitizasiya haqqı onların idxalı zamanı gömrük sərhədindən keçərkən ödəniləcək. Bu zaman nəzərdə tutulan utilitizasiya haqqının məbləği 400-700 manat arası nəzərdə tutulur.

Belə ki, 1-3 il istehsal müddəti olan avtomobillər üçün utilitizasiya haqqı nəzərdə tutulmayıb. 4 ildən 7 ilə qədər istehsal müddəti olan avtomobillər üçün 400 manat, 7 ildən yuxarı avtomobillər üçün isə 700 manat utilitizasiya haqqı nəzərdə tutulur. Hökumət məmurları deyirlər ki, bu rəqəmlər hələlik dəqiq deyil, bu istiqamətdə müzakirələr davam etdirilir və dəyişə bilər.

Hazırlanan dəyişikliklərə əsasən, Azərbaycanın gömrük ərazisinə gətirilən və istehsal-buraxılış vaxtından 4 (dörd) il keçən minik avtomobillərinin (raritet minik avtomobilləri və gömrük ərazisinə müvəqqəti gətirilən minik avtomobilləri istisna olmaqla) gömrük rəsmiləşdirilməsi, həmçinin nəqliyyat vasitələrinin dövlət texniki baxışından keçirilməsi zamanı nəqliyyat vasitələrinin utilitizasiyası fonduna utilitizasiya haqqı ödəniləcək. Minik avtomobillərinin gömrük ərazisinə gətirilməsinə görə utilitizasiya haqqının bəyannaməçilər tərəfindən ödənilməsi gömrük orqanları tərəfindən təmin ediləcək.

Dövlət texniki baxışı üzrə utilitizasiya haqqı nəqliyyat vasitəsi “Yol hərəkəti haqqında” qanunda nəzərdə tutulan müddətlərdə texniki baxışa faktiki təqdim olunan vaxt ödəniləcək.

Avtomobilini utilitizasiyaya təqdim edən şəxslər üçün güzəştin və birdəfəlik ödənişin maliyyələşdirilməsi, habelə nəqliyyat vasitələrinin utilitizasiyası üzrə tədbirlərin stimullaşdırılması və təşviqi məqsədilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən nəqliyyat vasitələrinin utilitizasiya fondu yaradılacaq. Nəqliyyat vasitələrinin utilitizasiyası fondu məqsədli büdcə fondu olacaq utilitizasiya haqqı; kreditlər və qrantlar; hüquqi və fiziki şəxslərin könüllü ianələri; beynəlxalq təşkilatların və digər donorların ayırmaları və qanunla qadağan olunmayan digər maliyyələşmə mənbələrinə sahib olacaq.

Qeyd edək ki, avtomobillərin utilitizasiya yaşı dünyanın müxtəlif ölkələrində müxtəlif illəri əhatə edir. Məsələn, Bö-

yük Britaniya və Fransa kimi Qərbi Avropa ölkələrində avtomobillər 7-8 illik istismardan sonra utilitizasiyaya verilir. Baltik ölkələrində bu müddət 12 il, Lüksemburqda 4 ildən az, Səudiyyə Ərəbistanında isə 3 ildən azca çoxdur. ABŞ-da avtomobillər 10-11 ildən, Rusiyada 12-13 ildən, Kubada 38 ildən sonra utilitizasiya edilir.

İnkişaf etmiş ölkələrdə vətəndaşları avtomobillərin

həтта azadlıqdan məhrumetmə cəzaları nəzərdə tutulur. Niderlandda isə ölkədə 96,2 faizi təkrar emala yararlı olmayan avtomobillərin istismarı qadağan edilib.

Onu da bildirək ki, Azərbaycanda 2018-ci ilin dekabr ayında təsdiq edilmiş “Yol hərəkətinin təhlükəsizliyinə dair Dövlət Proqramı”nda köhnə avtomobillərin utilitizasiyasına dair ayrıca proqramın hazırlanması nəzərdə tutulub.

nüllü utilitizasiyaya gedəcəklər.

Utilitizasiyaya veriləcək avtomobilə görə vətəndaşa avtomobilin markasından deyil, istismar ilindən asılı olaraq 1500-3000 manat arası birdəfəlik ödəniş olunacaq.

Bir çox təkliflərdə Azərbaycanda avtomobillər üçün utilitizasiya yaşı kimi 20 ilin götürülməsi qeyd olunur. Rəsmi məlumatlara əsasən hazırda Azərbaycanda 1,7 mln. ədəd

avtomobilin hazırlanmış istehsal edilməsi üçün investisiyanın formalaşması və cəlbə. Utilitizasiya proqramlarına hansı yaşda olan avtomobillərin cəlbə isə daha çox məhz 4-cü amildən, istehsalın həcmindən, formalaşacaq yeni tələbi qarşılaya bilməsindən və sair bu kimi amillərdən asılıdır”.

Bəs avtomobil istehsal etməyən bir ölkə kimi, Azərbaycanda utilitizasiya proqramı

emal üçün dəmir, metal olan tələbin müəyyən hissəsini ödəyə biləcəyi, orta və uzun müddətdə isə ölkədən kənara daha böyük valyuta axınına tətikləyəcəyi nəzərə alınmalıdır.

Müxtəlif dövlətlərdə utilitizasiya proqramları, fərqliliklər, məqsədlər və sair məsələlərlə mövzunu uzatmadan ən önəmli amili qeyd etmək istərdim. Ölkəmizdə köhnəlmiş avtomobil parkı + neft-qaz ölkəsi kimi hazırda valyuta, büdcə gəlirlərinin planlanan səviyyədən də çox olması + qeyd olunan sonuncu amilin də ciddi təsiri ilə əhalinin nominal gəlirlərinin müəyyən həddə olması + öl-

Azərbaycanda avtomobillərin utilitizasiyası başlanılır: kim qazanacaq?

Ekspert: “Bu məsələyə çox həssas yanaşma olmalıdır, çünki...”

utilitizasiyasına stimullaşdırmaq üçün müxtəlif proqramlar tətbiq olunur. Bunların bir qismi məcburetmə xarakterlidir: müəyyən istismar müddətini keçən avtomobillər üçün vergi məbləği kəskin artırılır. Həvəsləndirmə xarakterli tədbirlərə avtomobilini vaxtında utilitizasiyaya verənlərə birdəfəlik ödəniş edilməsi, həmçinin yeni avtomobil almaq üçün güzəşt kuponunun verilməsi daxildir. Əksər ölkələrdə utilitizasiya haqqı avtomobil satın alınarkən ödənilir, bəzilərində yol vergisinin tərkibinə daxil edilir.

Avropa və ABŞ-da köhnə maşınların təkrar emalını istehsalçı şirkətlər həyata keçirir. Məsələn, Avropa İttifaqının direktivinə əsasən İttifaq ərazisində istehsal olunan avtomobillərin detallarının 95 faizi təkrar istifadə üçün yararlı olmalıdır. Almaniyada istehsalçı şirkətlər bu tələbə tam əməl edirlər. Məsələn, Mercedes-Benz şirkəti təkrar emalı mümkün olan detalların üzərinə xüsusi işarə vurur.

Fransada hər 1,5 milyon nəfər əhali üçün minimum 7 utilitizasiya məntəqəsi olmalıdır. Avtomobili vaxtında utilitizasiyaya verməməyə görə burada yüksək cərimələr,

Ötən il verilən açıqlamalara görə, “Mexaniki nəqliyyat vasitələrinin utilitizasiyası” adlı proqramın layihəsi hazırlanıb və dövlət qurumları ilə razılaşdırma mərhələsindədir. Proqram təsdiqlənməsə də onun icrası üçün hüquqi bazanın formalaşdırılmasına başlanıb.

Rəsmilərin verdiyi məlumata görə, Azərbaycanda avtomobillərin utilitizasiyası könüllü olacaq. Bildirilir ki, insanlar könüllü qaydada köhnə avtomobillərini təhvil verib dövlətdən vaucher alacaq. Vaucherin verilməsi dövlət və biznes dialoqu əsasında olacaq. Yeni ölkəmizdə fəaliyyətə olan avtomobil dilerləri və distribütorları ilə dövlətin müştərək layihələndirməsi əsasında avtomobilini utilitizasiya edən vətəndaşa vaucher veriləcək. Həmin vaucher o zaman likvidləşəcək ki, vətəndaş özünə yeni avtomobil almaq istəyəcək. Bu zaman əsas şərt o olacaq ki, vətəndaş yerli istehsal olan avtomobil alsın. Bu isə o deməkdir ki, özünün avtomobil istehsalı olmayan, İrandan detalları gətirib burada avtomobil yağan Azərbaycanda Qərb istehsalı avtomobili olan vətəndaşlar nadir hallarda kö-

avtomobil var ki, onların da 65 faizə yaxınının istismar müddəti 20 ildən yuxarıdır. Bu isə o deməkdir ki, 20 illik müddət götürülərsə, utilitizasiya prosesi başlanarkən ilk illərdə yüz minlərlə avtomobilin utilitizasiyasının reallaşması lazım gələcək.

İqtisadçı-ekspert Elman Sadıqovun sözlərinə görə, utilitizasiya proqramlarının əsas məqsəd və hədəfləri bir neçə istiqamətli olur: “Birincisi, ölkənin avtomobil bazarını daim yeni saxlamaqla ekologiyanın təmiz saxlanması; ikincisi, köhnə avtomobillər üçün lazım olan ehtiyat hissələri idxalının azaldılması; üçüncüsü, istehsalın xüsusi ilə yeni nəsil, daha qənaətcil avtomobillərə keçidi zamanı utilitizasiya proqramları daha da genişlənir ki, bu da neft və neft məhsulları idxalı üzrə qənaəti təmin etməkdir. Utilitizasiya proqramının qeyd olunan 3 əsas məqsəd və hədəfinin həyata keçirilməsində isə avtomobil istehsal edən ölkələrdə 4-cü əsas hədəf də həlledici rol oynayır: Ölkədə istehsal olunan yeni nəsil avtomobillərin ölkə daxilində satışını təşviq etmək, artırmaqla istehsalı artırmaq, genişləndirmək, növbəti nəsil

mı zamanı hansı amillərə diqqət etmək məqsəduyğun olardı?”

Ekspert bildirir ki, ilk öncə avtomobillərin yaşı məsələsində ehtiyatlı olmaq lazımdır: “Yaşla bağlı xarici ölkələrin nümunəsi də qeyd edilərkən həmin ölkədəki avtomobil istehsalı həcmi qeyd etmək və paralel nəzərə almaq lazımdır. Almaniyada kimi ölkə yaşı 10 ildən çox olan avtomobilləri utilitizasiya proqramına cəlb edə bilər, biz isə yaşı 20-dən çox olan avtomobillərin utilitizasiya proqramına cəlbini nəticələrini daha həssaslıqla hesablamalıyıq. İkincisi, utilitizasiya proqramından sonra avtomobil idxalının gömrük rüsumları məsələsinə (ilk mərhələdə bu rüsumlar büdcə daxilolmaları demək olsa da, əslində iqtisadi dəyər itkiləridir) toxunmadan, idxal olunan avtomobillərin ehtiyat hissələrinin idxalını azaldıb-azaltmayacağı cavabının tapılması vacibdir. Cavab: azaltmaz, əksinə artar. Çünki utilitizasiyaya gedən avtomobillər daha çox köhnə VAZ avtomobilləri olacaq ki, onların ehtiyat hissələri suqiyəmətinədir. Bir xarici markalı avtomobilin 1 ehtiyat hissəsi = 3-4 VAZ avtomobilinin ehtiyat hissəsinə. Əlavə olaraq, ən əsas amil də budur ki, xarici avtomobillərin opsiyaları rəngarəng olduğu üçün ehtiyat hissələrinin də çeşidləri və keyfiyyətinə tələblər də çoxdur. Üçüncüsü, ucuz VAZ avtomobillərini utilitizasiyaya verib başqa avtomobil ala bilməyəcək vətəndaşların sonradan qarşılaşa biləcəkləri vəziyyət hesablanmalıdır. Xüsusilə rayonda yaşayan və avtomobilindən çörək pulu çıxan vətəndaşlar.

Dördüncüsü, utilitizasiyanın qısa müddətdə təkrar

kənin avtomobil yollarının qənaətbəxş olması + siyasi sabitlik + valyuta ehtiyatları + ölkənin xarici borcunun ÜDM-nin 10-dən aşağı düşməsi və digər müsbət cəhətlər, faktlar bizə imkan verər ki, ölkəyə tanınmış markalardan birini 1-2 modelinin yığmasını təmin etmək üçün ölkəmizə dövlət edək və istehsalına nail olaq.

Qeyd etdiyim və etmədiyim (məsələn, regionda tanınmış avtomobil markalarından hər hansı birinin istehsalının olmaması həmin avtomobillərin həm də Gürcüstan və Ermənistanla satışı deməkdir) müsbətlər avtomobil istehsalçıları üçün cəlbədidir. İstehsalın başlanmasından sonra həmin avtomobil markasının bir neçə ehtiyat hissələrinin, o cümlədən təker (şin) istehsalı (burada da həmin marka ilə əməkdaşlıq edən təker (şin) markasının cəlbə daha uğurlu olar) valyutaya qənaət, ən əsası isə istehsal, ixrac və yeni iş yerləri, məşğulluğun artırılması, iqtisadi böyüməyə töhfə deməkdir.

Biz həmin tanınmış markanın bir neçə modelinin yığılmasından daha çox peyk müəssisələr funksiyasını yerinə yetirəcək ehtiyat hissələri istehsalından gəlir və mənfəət əldə edə bilərik. Bir nüans da qeyd edim ki, yığılacaq modellərdən birinin hibrid və elektrik istiqamətli olması isə ölkədə bu istiqamətdə də investisiyaların qoyulması və infrastrukturun daha sürətli və səmərəli şəkildə formalaşmasına səbəb olar. Məhz bundan sonra keçirilən təkcə utilitizasiya proqramlarının əhatəliliyi, səmərəsi, faydası, ekoloji və iqtisadi dividendləri bir neçə qat yüksək olar”.

□ **Dünya SAKİT,**
“Yeni Müsavat”

Sumqayıt Məhkəmə Kompleksində Bakı Hərbi Məhkəməsinin sədri Zeynal Ağayev və Camal Ramazanovla Rafiq Abbasovdan ibarət hakimlər kollegiyası "Tərtər işi" üzrə daha bir qrupun cinayət dosyasına baxır. 2017-ci ilin may-iyun aylarında Tərtərdə və Beyləqanda yüzlərlə hərbiçiyə işgəncə verməkdə ittiham olunaraq həbs edilən şəxslərin işləri bir neçə qrupa bölünərək məhkəməyə göndərilib.

məli, birlikdə baxılmalıdır, ya da bu işlərə eyni hakimlər tərəfindən baxıla bilməz. Çünki məhkəmə kollegiyasında bu işlərdən biri üzrə hökm çıxaranda avtomatik o biri iş üzrə fikir formalaşmış olacaq".

Digər vəkil Türkel Süleymanlı da bu məsələdə həmkarını dəstəkləyib. O vurğulayıb ki, işgəncələrə göstəriş vermiş yuxarı komandanlığı

Vəsəstət əsaslıdır. O cür və cib şahid mütləq dindirilməlidir".

"Nəinki Fuad Ağayev, hətta korpus komandiri, general Hikmət Həsənov da çağırılıb dindirilməlidir"

Zərərçəkmişlər də bu vəsatəti müdafiə edib. Onlar bildirib ki, nəinki Fuad Ağayev, hətta korpus komandiri, general Hikmət Həsənov da çağırılıb dindirilməlidir.

nə casusluq etməsi haqda yalan ifadəyə imza atıb. Nəticədə dövlətə xəyanət ittihamı ilə həbs olunub.

Həmin şəxslərdən biri - dövlətə xəyanət ittihamıyla 16 il həbs cəzasına məhkum edilib, 5 il 6 aydan sonra - 2022-ci ilin dekabrında bəraət alaraq azadlığa çıxmış, hətta məhkəmədə zərərçəkmiş qismində iştirak edən Müşfiq Əhmədli prokurorun

Ermənistan su fəlakəti ilə üz-üzə - Azərbaycan da təhlükə var?

Çingiz İsmayilov: "Bu, Azərbaycana da təsir edəcək, ona görə də..."

"Ermənistanın ən böyük su anbarlarında çox az su yığılıb. Beləliklə, ölkəni olduqca çətin bir il gözləyir". "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bunu Ermənistan parlamentində 2022-ci il dövlət büdcəsinin icrasına dair hesabatın müzakirəsi zamanı parlamentin daimi komissiyalarının birgə iclasında respublikanın ərazi idarəetmə və infrastruktur nazirinin müavini Vəqə Terteryan bildirib.

Onun sözlərinə görə, belə vəziyyət respublikanın demək olar ki, bütün su anbarlarında yaranıb. "Bu, xüsusilə Axuryan, Azat və Aparan su anbarlarına aiddir. Ona görə də il çətin olacaq", - nazir müavini qeyd edib. Terteryan əlavə edib ki, onlar suya olan ehtiyacı azaltmaq və müxtəlif alternativ yollar tapmaq üçün əllərindən gələni etməli olacaqlar.

Bəs qonşuluqdakı fəlakətli su qıtlığının Azərbaycana birbaşa bağlılığı varmı? Bizi də bu yay oxşar çətinlik gözləyə bilərmi?

Ekoloq, professor Çingiz İsmayilov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, Azərbaycanın coğrafi mövqeyi elə yerləşib ki, ölkəmizdə yerləşən su ehtiyatlarının üçdə iki hissəsi respublikadan kənarda formalaşır. "Həmin su ehtiyatı əsasən Ermənistan, Gürcüstan və Rusiyadan Samur çayı vasitəsilə kənarda, yalnız üçdə biri Azərbaycan ərazisində formalaşır. Bu səbəbə orada gedən proseslər təbii ki Azərbaycana bilavasitə təsir edir. Əgər quraqlıqdırsa, bura daxil olan suların həcmi azalacaq. Bu dolayı yolla bizə təsir edəcək.

Ermənistanda nə baş verir, o bizim üçün maraqlı deyil. Ancaq bu, Azərbaycana da təsir edəcək. Nə dərəcədə təsir edəcək, bu haqda da nə isə söyləmək çətinidir. Çünki bizdə dəqiq məlumatlar olmalıdır ki, indiye nə qədər su daxil olub. Bu dövrdə su hansı həcmdə azalacaq. Bunu hesablamaq bir az çətinidir. Bizdə, əlbəttə, məlumatlar var ki, il ərzində Ermənistan, Gürcüstan ərazisindən nə qədər su daxil olur. Ancaq bu quraqlıq nə dərəcədə güclü olacaq və bu nə dərəcədə təsir edəcək, bu haqda dəqiq nə isə demək çətinidir. Bunun üçün bilməliyik nə dərəcədə, hansı həcmdə su Azərbaycana daxil olur, həcmi az olacaq, ya çox.

Bunu söyləməyə çətinlik çəkirik. Çünki bu haqda dəqiq bilgiler əldə olunmalıdır. Əlbəttə, Azərbaycana daxil olan suların həcmi də, keyfiyyəti də çox vacib əhəmiyyət daşıyır. Çünki bu suvarmada, su anbarlarının doldurulmasında istifadə olunur. Əfsus ki, suyun həcmi dəyişməsi ilə bağlı keyfiyyəti də yararsızdır. Çünki Ermənistan məqsədlə şəkildə çirkab suları axıdır. Düşməni dövlətdir, onlar hər bir vasitələri istifadə edəcək ki, Azərbaycana ziyan vursun. Bu təəccüblü deyil.

Gürcüstandan da ölkəmizə çirkab suları daxil olur. Çünki Gürcüstanın iri sənaye müəssisələri və şəhərlərinin əsasən meşə, sənaye tullantıları Kürə axıdılır. Yaxşı ki bizdə orada su anbarları var, bərk zərərli maddələr orada gökür. Ancaq əlbəttə onların idarə edilməsinə dair dövlətlərarası müqavilələr imzalanmalıdır ki, bu məsələlər tənzimlənsin. Bunun üçün də düşünürəm ki, monitoring aparmaq lazımdır, əldə edilmiş məlumatlar əsasında da nə isə demək olar".

Yeri gəlmişkən, bu ilin mart ayında Kür çayında suyun sərfi fevral ayının 3-cü ongünlüyünə nisbətən 94 m3/san azalaraq, 290 m3/san təşkil edib. Monitoringin nəticələrinə əsasən, Kür çayında Gürcüstan və Ermənistan ərazilərindən təmizlənmədən axıdılan meşə tullantıları və sənaye müəssisələrinin çirkab sularının təsiri nəticəsində biogen maddələrin miqdarı normadan dəfələrlə artıq olub. Suyun tərkibindəki spesifik çirkləndiricilərdən fenol və mis birləşmələri yol verilən qatılıq həddini keçib. Aparılan monitoringin nəticələrinə görə, Ermənistan ilə transsərhəd olan Araz çayında suyun sərfi 85,8 m3/san olub. Horadiz məntəqəsində suyun əsas çirkləndiricilərindən olan fenollar 2, mis birləşmələri 3, Birinci Şahsevan məntəqəsində fenollar və mis birləşmələri 3, Bəhrəmtəpə ərazisində fenollar və mis birləşmələri 2 dəfə qatılıq həddini keçib.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

"Tərtər işi"ndə şok: elektroşok, butulka ilə zorlama, su çəlləklərində boğulana qədər saxlama...

Prokurorun ittiham aktı elan olundu; zərərçəkən ona verilən işgəncələri eşidib özündən getdi

Hazırda məhkəmədə 3 qrupun işinə baxılır. Bunlardan hər birində 4 nəfər olmaqla iki qrup Tərtərdə, 5 nəfərlik bir qrup isə Beyləqandakı işgəncələrə görə mühakimə olunur. Məhkəmə qarşısına çıxarılanlarla yanaşı, hələ istintaq altında olanlar da var.

Tərtər işgəncələrində təqsirləndirilən 4 nəfərlik ikinci qrupun işi üzrə məhkəmə istintaqı başlayıb. Bu qrupa N sayılı hərbi hissədə leytenant rütbəsində xüsusi təyinatlı qrupun komandiri olmuş, 1993-cü il təvəllüdlü Ruslan Mikayilov və üç gizir - Sənan Maşiyev, Cabir Qəhrəmanov, Elçin Əliyev daxildir. Onlar Cinayət Məcəlləsinin 125-ci - özünü öldürmə həddinə çatdırma, 126.3-cü - qəsdən bədəne ağır xəsarət yetirmə, ehtiyatsızlıqdan ölümə səbəb olduqda, 145-ci - qanunsuz azadlıqdan məhrum etmə, 293-cü - işgəncə, qəddar, qeyri-insani, ləyaqəti alçaldan rəftar və başqa maddələrlə ittiham olunurlar.

Məhkəmə istintaqı başlamamışdan öncə təqsirləndirilən şəxslərdən Ruslan Mikayilovun vəkili Telman İbrahimov bir sıra vəsatətlər qaldırıb. Vəkil bildirib ki, Tərtər hadisələri ilə bağlı daha bir 4 nəfərlik qrupun - o dövrdə hərbi hissə komandiri olmuş polkovnik Vüsal Ələsgərov, keçmiş qərargah rəisi, polkovnik Rəşid Niftəliyev, həmin vaxt müddətdən artıq xidmət edən (MAXE) kəşfiyyatçı-hərbi qulluqçular olan Ramil Qarayev və Rüstəm Ələsgərovun işinə də eyni hakimlər kollegiyası baxır. Vəkilin sözlərinə görə, belə olan halda, bu 2 işin nəticəsi bir-birindən asılı vəziyyətə düşmüş olur:

"O 4 nəfərin işi ilə bu 4 nəfərin işi eynidir. Ona görə də ya bir icraatda birləşdiril-

məsuliyyətdən kənarda saxlamaq üçün işləri ayırmaq məhkəməyə göndəriblər. Lakin prokuror Orxan Səmədov bu fikirləri qəbul etməyib.

"Bu iş geniş həcmli və çox epizodludur. Bu işə məhkəmə baxışı zamanı çevikliyi, tezliyi təmin etmək məqsədilə ayırmaq məhkəməyə göndəriblər", - prokuror bildirib.

Dövlət ittihamçısı fikrini əsaslandırarkən Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarına istinad edib. Vəkilin etirazı təmin olunmayıb. Daha doğrusu, hakimlər etirazın baxılmamış saxlanmasına qərar verib.

Vəkil Telman İbrahimovun daha bir vəsatəti Tərtər hadisələri zamanı hərbi hissə komandirinin hüquq işləri üzrə köməkçisi olmuş Fuad Ağayevin şahid qismində dindirilməsi olub. Fuad Ağayev hazırda həbsdədir. O, bundan əvvəl Tərtər işgəncələrində görə 10 il azadlıqdan məhrum edilib. 2021-ci ildə Tərtər işi üzrə icraat təzələmədən sonra onunla bağlı yeni epizodlar üzə çıxıb.

Vəkil Türkel Süleymanlı bu məsələdə də həmkarını dəstəkləyib: "Fuad Ağayev qaranlıq məsələlərə az da olsa, işiq sala biləcək şəxsdir.

Prokuror Orxan Səmədov vəsatətin baxılmamış saxlanmasını təklif edib: "Hələ dindirmələr başlanmayıb. Gələcəkdə ifadələrdə adı çəkilərsə, bu məsələ müzakirə olunar..."

Hakimlər də eyni əsasla vəsatətin baxılmamış saxlanmasına qərar verib. Daha sonra məhkəmə istintaqının başlandığı elan olunub və prokuror ittiham aktını elan edib. İttiham aktının həcmi 500 səhifədən çoxdur. Bu səbəbdən onun elanı üçün bir günlük məhkəmə iclası kifayət etməyib.

İttiham aktında təqsirləndirilən şəxslərin sorğuya cəlb olunan hərbiçiləri döyməsi, onların bədənində yanan siqaret basması, plastikləri əridib üstlərinə tökməsi, bədənlərinin müxtəlif nahiyələrinə elektroşok qoşması, butulka ilə zorlaması, su çəlləklərinə başlarını salıb boğulana qədər saxlaması və s. hərəkətlərindən bəhs olunur.

Orada vurğulanır ki, bu cür hərəkətlər nəticəsində hərbiçilərdən Elxan Ağazadə, leytenant Təmkim Nizamiyev dözməyərək dünyasını dəyişib. Bir sıra hərbiçilər işgəncələrə dözməyərək, düşmə-

ittiham aktında oxuduğu işgəncələri dinləyərkən vəziyyəti pisləşib. O, huşunu itirib və yıxılıb. Məhkəmə zalında olan şəxslər onu çıxarıb və yardım göstərib.

Müşfiq Əhmədli həbs olunarkən onun 27 yaşı olub. Onun sözlərinə görə, bu hadisələr nəticəsində sağlamlığını itirib, ailəsi dağılıb. "Mənə dəyən zərbəni nə ilə əvəz etmək olar? Qaytarın mənə 27 yaşımı... Qaytarın mənə övladımın anadan olduğu vaxta.... Nə günahım vardı mənə ki, o cür zülm elədilər mənə, yoldaşlarıma? Hələ mən iradəsi güclü adamam ki, dözə bilərəm. Prokuror oxuyur ki, bizə necə zülm olunub. Amma o cür işgəncə ilə alınan ifadələrlə hökm oxuyan hakimlər, istintaq aparən müstəntiqlər hamısı vəzifəsindədir. Niyə?" - Müşfiq Əhmədli Bizim Yol.info-ya açıqlamasında bildirib.

2021-ci ilin dekabrında "Tərtər işi" üzrə icraat yeniləmədən sonra ümumilikdə 452 nəfər zərərçəkmiş qismində tanınıb. Prokuror ittiham aktının davamını iyunun 14-də keçiriləcək növbəti məhkəmə iclasında elan edəcək.

“İstanbulda eyni il ərzində iki zəlzələ gözlənilir”. Bunu Yıldız Texnik Universitetinin Təbiət Elmləri Araşdırma Mərkəzinin sədri, professor Şükrü Ərsoy deyib. İstanbul zəlzələsinin təkcə regional və ya milli miqyasda deyil, qitələrarası və hətta global miqyasda problem yaradacağını bildiren Ş.Ərsoy zəlzələnin baş vermə vaxtilə bağlı təxmini proqnozunu irəli sürməyib:

“Biz bu iki zəlzələnin eyni ildə baş verəcəyini gözləyirik. Ona görə də yaşanacaq bu hadisə təkcə şəhər, regional və ya milli problem deyil, həm də qitələrarası, hətta global bir problem ola bilər. Çünki Türkiyənin ümumi daxili məhsulunun təxminən 30 faizi İstanbuldadır. İstanbul Türkiyəyə baxır, Türkiyə isə İstanbulla baxa bilməz. Ona görə də vaxtımızın hər saniyəsinə bu məsələyə sərf etməliyik”.

68 milyard TL-yə çata bilər. Hazırkı iqtidar dönməninə də 9 dəfə və bundan əvvəlki iqtidarların dönməsinə də dəfələrlə “imar affı” qanunu çıxarıldı. Bu qanun sayəsində tikinti qanunvericiliyinə və ya lisenziyaya müvafiq olmayan binalar qeydiyyatdan alınaraq rəsmiləşdirildi. Ekologiya və Şəhərsalma Nazirliyinin 2018-ci ildə nəşr etdiyi hesabatda bildirilir ki, ümumən Türkiyədə tikinti qanunverici-

Türkiyə ilə bağlı dəhşətli proqnoz - yenə İstanbul..

Vüsalə Əhmədova: “Hökumət ehtimal olunan zəlzələnin potensial zərərini minimuma endirmək üçün bir sıra tədbirlər görür”
Ramiyə Məmmədova: “Bu gün ən böyük problem İstanbulda çox sayda insanın yaşamasıdır, şəhərdə binaların 70 faizi köhnədir”

Qeyd edək ki, İstanbulla bağlı bu qəbilden qorxunc proqnozlar xüsusən də 6 fevral dəhşətli zəlzələsindən sonra vaxtaşırı verilir. İstanbul qardaş Türkiyə üçün vazkeçilməz önəmini nəzərə alan hökumət bundan dolayı lazım olan tədbirləri görürmü?

Türkiyədə yaşayan iqtisadçı-alim Vüsalə Əhmədova mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, sənaye və istehsal mərkəzi olan İstanbul Türkiyə iqtisadiyyatında ən böyük paya malik şəhərdir: “Nahaq yerə demirlər ki, “İstanbul Türkiyənin ticarət, biznes, investisiya, maliyyə və turizm paytaxtıdır. Türkiyənin ümumi milli məhsulunun 27,5%-i və Türkiyədə toplanan bütün vergilərin 40%-i bu şəhərin payına düşür. Türkiyənin işçi qüvvəsində payı 20,3%, ixracda payı 50,6%, idxalda payı isə 54,6% təşkil edir.

Bu göstəricilərə baxanda, İstanbulda baş verməsi ehtimal olunan güclü zəlzələnin nəticələrini düşünmək belə qorxuducudur. İstanbul Belədiyyəsi bu ilin fevral ayında baş verən dağıdıcı zəlzələdən sonra İstanbulda ehtimal olunan zəlzələnin nəticələri ilə bağlı hesabat hazırladı. Həmin hesabatda görə, əgər 7,5 bal gücündə zəlzələ baş versə, orta hesabla 14 min insan həyatını itirəcək, binaların təqribən 43%-i zərər görəcek və 25 milyon ton dağınıq meydana çıxacaq. Ehtimal olunur ki, mümkün zəlzələnin zərəri

liyinə zidd inşa edilən binaların sayı 50%-dən çoxdur. Hazırda bu binaların möhkəm olmadığı və yenilənməli olduğu deyilir və bu da təbii olaraq insanlarda narahatlıq yaradır”.

Ekspertin sözlərinə görə, 1999-cu ildə baş verən dağıdıcı zəlzələdən sonra 2000-ci ildə Türkiyədə “Doğal Afet Sığortaları Kurumu” yaradılıb və “icbari zəlzələ sığortası” toplanmağa başlanıb: “Sığortanın məqsədi, vətəndaşların zəlzələdən sonra qaldıqları yerdən həyatlarını təhlükəsiz şəkildə davam etdirmələrini təmin etməkdir. Zəlzələ və zəlzələ nəticəsində yaranan yanğın, partlayış, sürüşmə və sənəmi risklərinin sığortasını nəzərdə tutur. Sığorta haqqı da, binanın yerləşdiyi ərazi, binanın yaşı, tikinti üslubu, mənzilin sahəsi və başqa göstəricilərə müvafiq müəyyən edilir. Bu da təqribən deyim sız, hər mənzil üçün ortalama illik 600-800 TL edir. DASK sığortası normal mənzil sığortasından fərqlənir. Mənzil sığortası evi və evin içindəki əşyaları sel, oğurluq, yanğın kimi müxtəlif risklərdən qoruyan sığorta növüdür və məcburi deyil. Onu da qeyd edim ki, icbari zəlzələ sığortası müəyyən edilmiş hədlər daxilində təminat verir. Məsələn, 25 noyabr 2022-ci il tarixinə olan maksimum zəmanət məbləği bütün bina növləri üçün 640 min TL müəyyən edilib. Əyər mənzilin dəyəri bu məbləğdən yüksək

olarsa, vətəndaş istəyə bağlı olaraq əlavə mənzil sığortası da edə bilər.

Əlbəttə ki, yalnız sığorta ilə ehtimal olunan dağıntıların vurduğu zərərin qarşısının alınması mümkün deyil. Hökumət ehtimal olunan zəlzələnin potensial zərərini minimuma endirmək üçün bir sıra tədbirlər görür. Hazırda tikinti standartları yüksəldilib və İstanbulda bir çox binalarda möhkəmləndirmə işləri aparılır. Zəlzələyə meyilli ərazilərdə köhnə tikililər tədricən yeniləri ilə əvəz olunur. Zəlzələ zamanı dağıntı ehtimalını azaltmaq üçün infrastrukturun təkmilləşdirilməsi, o cümlədən körpülərin, yolların, su və qaz sistemlərinin gücləndirilməsi layihələri hazırlanır. Zəlzələ zamanı xilas etmə əməliyyatlarının koordinasiyaşına cavabdeh olacaq böhran mərkəzi yaradılıb. Bundan əlavə, xəstəxanaların və digər tibb müəssisələrinin baş verə biləcək fəlakətə hazırlanması üçün tədbirlər görüldü”.

Türkiyədə yaşayan politoloq Ramiyə Məmmədova da mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışdı. Bildirdi ki, baş verən güclü zəlzələ onu göstərdi ki, Türkiyə bu cür tikilən binalarla güclü zəlzələyə həl zır deyilmiş: “Əslində Türkiyə zəlzələ bölgəsində yerləşir. Bundan öncə Türkiyədə zəlzələnin mərkəzindən keçən zəlzələ fayı qırılmışdı. Bunun haqqında məlumatlar verilir. Təəssüf ki, bu amilə ciddi

yaşanımadı. Bu zəlzələ 11 şəhəri tamamilə sıradan çıxardı. Nəticədə həm insanlara, həm də ölkəyə külli miqdarda zərər dəydi. Bu da onu deməyə əsas verir ki, Türkiyə 5 baldan yuxarı zəlzələyə hazır deyil. Türkiyənin şərq tərəfində baş verən zəlzələdən sonra İstanbul, Marmara dənizi tərəfdən zəlzələnin olacağı deyilir.

Bu barədə həm Türkiyənin, həm də xarici ekspertlərin proqnozlarında görmək mümkündür. Bu proqnozlar bu gün də, 30 il sonra da özünü doğrulda bilər. İstanbulda zəlzələ həmişə Avropa tərəfdən başlayır. Misal üçün, mənim yaşadığım Avcılar bölgəsindən ən böyük fay keçir, buradan da bütün bölgələrə yayılır. 1999-cu ildə də Türkiyədə zəlzələ baş vermişdi, onda da fay Avcılar istiqamətindən başlamışdı. Avcılarda 70 faizədək ev, obyekt dağılmışdı.

Bu gün ən böyük problem İstanbulda çox sayda insanın yaşaması ilə bağlıdır. Söhbət 20 milyondan çox insandan gedir. Burada həm xarici vətəndaşlar, həm də yerli əhali, immiqrantlar məskunlaşıb. Hər kəs bilir ki, böyük bir zəlzələ olsa, İstanbul buna davam gətirə bilməyəcək. Çünki İstanbulda yeraltı zəmilər çox zəifdir. Əsasən köhnə evlərdir. Yeni tikililərin çox olmaması, yeni binaların tikilməməsi onunla nəticələnə bilər ki, köhnə evlər uça bilər. Kahramanmaraşda yeni binalar belə zəlzələyə davam gətirə bil-

məyərək çökdü. Yeni tikilən binaların nə dərəcədə dayanıqlı olması artıq dövlətin üzərinə düşür. Dövlət bu sahədə müəyyən işlər görməlidir. Amma hələ ki, Türkiyə buna hazır deyil. Odur ki, gələcəkdə İstanbulda zəlzələ olarsa, bilmirik nələrlə olacaq. Çünki nə ümumilikdə Türkiyə, nə də İstanbul buna iqtisadi baxım-

dan hazır deyil. İstanbulda binaların nə dərəcədə dayanıqlı olması artıq dövlətin üzərinə düşür. Dövlət bu sahədə müəyyən işlər görməlidir. Amma hələ ki, Türkiyə buna hazır deyil. Odur ki, gələcəkdə İstanbulda zəlzələ olarsa, bilmirik nələrlə olacaq. Çünki nə ümumilikdə Türkiyə, nə də İstanbul buna iqtisadi baxım-

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

Hafize Qaye Erkan

Türkiyə Mərkəzi Bankının rəhbəri təyin olunan “Möhtəşəm türk qızı” kimdir? - dosye

Türkiyə dövlət başçısı Rəcəb Tayyib Ərdoğan ölkənin Mərkəzi Bankının sədri vəzifəsinə Hafize Qaye Erkani təyin edib. ABŞ-də “Möhtəşəm türk qızı” adı ilə tanınan Erkanın həyatı hamı üçün maraqlıdır.

Əvvəlcə ondan başlayaq ki, Hafize Qaye Erkan Türkiyə tarixində ilk dəfə Mərkəzi Banka təyin olunan qadın rəhbərdir. Buna qədər həmin posta eks cinsin nümayəndələri təyin olunub.

1982-ci il təvəllüdlü Erkan İstanbul Erkek Liseyini ikinci, Boğaziçi Universitetinin Sənaye Mühəndisliyi fakültəsini birinciliklə bitirdikdən sonra tam təqaüdlə Birləşmiş Ştatlara yollanıb.

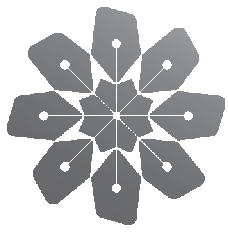
Ona Stanford, Princeton, Boston və Kaliforniya da daxil olmaqla 9 universitetdən təqaüd təklifi gəlib. Lakin Erkan Prinstonu seçib.

Beləliklə, hər il cəmi 2 nəfərə verilən “Fəxri doktorluq” təqaüdü müqabilində Erkan həmin təhsil ocağı ilə əməkdaşlığa başlayıb. Ona həmçinin yaşamaq üçün ev, ayda 3200 dollar cib xərci və ABŞ Milli Elmlər Akademiyası tərəfindən araşdırma aparmaq üçün limitsiz büdcə verilib.

O, Prinstonda 2 illik doktorantura proqramını 1 ilə bitirən ilk tələbə olub. Bununla da o, ölkənin “ən gənc maliyyə professoru” adını qazanıb. Daha sonra Harvard Biznes Məktəbində idarəetmə elmləri və Stenford Universitetində liderlik üzrə daha iki təlim proqramını bitirib.

Prinstonda təhsilini başa vurduqdan sonra aldığı təkliflə 2005-ci ildə “Goldman Sachs”da iş karyerasına başlayıb. O, burada 9 ilə yaxın işləyib, daha sonra maliyyə problemlərinə görə dövlət idarəsinə verilmiş “First Republic Bank”da müdir vəzifəsində işləməyə başlayıb.

Qaye Erkan yeni iş yerində uğurlu karyera qurub və bankın vəsaitlərinin 10 dəfəyə qədər artırılmasında böyük rol oynayıb. Bununla da o, bankın top-menecerlərindən birinə çevrilib. Erkan həmçinin iki il ABŞ-də yerləşən zərgərlik şirkəti “Tiffany&Co”da idarə heyətinin üzvü olub və hələ də global maliyyə konsaltinq şirkəti “Marsh McLennan”da idarə heyətinin üzvüdür.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Azərbaycan iqtisadiyyatına yatırılan birbaşa xarici investisiyaların azalması davam edir. Azərbaycan Mərkəzi Bankının açıqladığı statistikadan aydın olur ki, bu ilin birinci rübündə ölkəyə birbaşa xarici investisiyalar formasında xaricdən cəlb olunmuş sərmayələrin ümumi məbləği 1.5 milyard dollar, xaricə yatırılmış birbaşa xarici investisiyaların həcmi isə 289 milyon dollar təşkil edib.

Rüb ərzində ümumilikdə birbaşa xarici investisiyalar üzrə 0.7 milyard dollarlıq mənfəəti saldı. Ölkə iqtisadiyyatına yatırılmış birbaşa xarici investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun xüsusi çəkisi 77.5 faiz təşkil edib. 2023-ci ilin I rübü üzrə tədiyə balansında birbaşa xarici investisiyalar maddəsinin neft-qaz sektoru üzrə xalis maliyyə öhdəliklərinin (-935.7 milyon dollar) azalması neft-qaz sektoru üzrə cəlb olunmuş investisiya ilə (1 milyard 163.9 milyon dollar) həmin sektor üzrə kapitalın repatriasiyası (2 milyard 99.6 milyon dollar, əsasən beynəlxalq neft-qaz konsorsiumların payına düşən xam neft və təbii qaz şəklində olan kapital repatriasiyası) arasındakı fərqdən formalaşır. Qiymətləndirmələrə görə, qeyri-neft-qaz sektoruna cəlb olunmuş birbaşa xarici investisiyaların ümumi məbləği 54 faiz azalaraq 337.5 milyon dollar olub.

Müqayisə üçün bildirik ki, ötən ilin birinci rübündə qeyri-neft-qaz sektoruna cəlb olunmuş birbaşa investisiyaların ümumi məbləği 2.3 dəfə

artaraq 1.8 milyard dollar təşkil etmişdi. Bu isə ötən illə müqayisədə qeyri-neft-qaz sektoruna xarici birbaşa investisiyaların ötən illə müqayisədə 5 dəfədən çox azalması deməkdir.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən 2023-cü ilin yanvar-mart aylarında Azərbaycanda əsas kapitala 3 milyard 523,1 milyon manat məbləğində, yaxud 2022-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 40,3 faiz çox vəsait yönəldilib. Neft-qaz sektoruna yatırılmış investisiyaların həcmi 23,8 faiz, qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilən vəsaitin həcmi isə 51,7 faiz artıb. Rüb ərzində əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin 2 milyard 577,3 milyon manatını və ya 73,2 faizini daxili vəsaitlər təşkil edib. Bu məbləğin mühüm hissəsini işğaldan azad olunmuş ərazilərdəki tikinti-bərpa işlərinə sərf olunan vəsaitlər təşkil edir. Belə ki, rəsmi statistikaya əsasən əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin 2 milyard 517,5 milyon manatı və ya 71,5 faizi bilavasitə tikinti-quraşdırma işlərinin yerinə yetirilməsinə sərf olunub.

Xatırladaq ki, 2022-ci ilin

İqtisadiyyat

Qeyri-neft sektoruna xarici investisiyalar kəskin azaldı: Səbəb?

yanvar-mart aylarında əsas kapitala 2 milyard 440,7 milyon manat məbləğində, yaxud 2021-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 9,5 faiz az vəsait yönəldilmişdi. Neft-qaz sektoruna yatırılmış investisiyaların həcmi 28,0 faiz azalmış, qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilən vəsaitin həcmi isə 10,1 faiz artmışdı. Ötən ilin ilk rübündə əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin 1 milyard 676,7 milyon manatını və ya 68,7 faizini daxili vəsaitlər təşkil etmişdi. Bu isə göstərici 73,2 faizə yüksəlib.

Müstəqil ekspertlərə görə, Azərbaycan iqtisadiyyatına yatırılan birbaşa xarici investisiyaların azalması prosesinin qarşısını almaq üçün bir sıra mühüm addımlar atılmalıdır.

Bu addımlar sırasında məhkəmə sisteminin müstəqilliyinin təmin olunması ön sırada gəlir. Belə ki, mülkiyyət hüquqlarının qorunması üçün ilk növbədə müstəqil məhkəmə hakimiyyətinin olması lazımdır. Azərbaycanda isə icra hakimiyyətinin müxtəlif qollarının məhkəmələrə təzyiq imkanları var. Bu da ölkədə müstəqil sahibkarlığın inkişafına engel yaranan başlıca amildir.

Onu da bildirik ki, Azərbaycan hökuməti işğaldan azad olunmuş ərazilərə investorların cəlb olunması üçün bir sıra stimullaşdırıcı addımlar atıb. Belə ki, bu ilin yanvarından etibarən işğaldan azad edilmiş ərazilərdə fəaliyyət göstərən sahibkarlara vergi təşviqləri verilib.

Azad edilmiş ərazinin rezidentləri 2023-cü il yanvarın 1-dən etibarən 10 il müddətində mənfəət (gəlir), əmlak, torpaq və sadələşdirilmiş vergidən azad edilib. Habelə bu azadolma ərazinin rezidentinin həmin ərazidəki fəaliyyəti ilə bağlı əldə olunan satışdankənar gəlirlərinə də şamil ediləcək. Həmçinin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə ƏDV ödəyicisi olan rezidentlər tərəfindən iqtisadi fəaliyyət sahələri və mal nomenklaturaları üzrə texnika, texnoloji avadanlıqlar və qurğular, habelə xammal və materialların idxalı 2023-cü il yanvarın 1-dən etibarən 10 il müddətində ƏDV-dən azad edilib. Bu məqsədlə ƏDV-dən azad edilən iqtisadi

di fəaliyyət sahələri və mal nomenklaturalarının siyahısının ayrıca təsdiq edilməsi nəzərdə tutulub.

Bununla yanaşı, işğaldan azad olunmuş ərazinin rezidenti olan hüquqi şəxslərin səhmdarları və payçıların dividend gəlirləri də 2023-cü il yanvarın 1-dən etibarən 10 il müddətində vergidən azad edilib. Azad olunan ərazilərdə fəaliyyət göstərəcək sahibkarlar kommunal ödənişlərdə də güzəştlər tətbiq olunur. Nazirlərin Kabinetinin müvafiq qərarına əsasən işğaldan azad edilmiş ərazilərdə istehsal fəaliyyəti ilə məşğul olan sahibkarlara 2023-cü ilin 1 yanvar tarixindən 10 il müddətində istehlak olunan kommunal xidmətlərə (elektrik enerjisi və təbii qazın satışı, su təchizatı və tullantı sularının axıdılması xidmətləri) görə xidmətlərinin ölkədaxili tariflərinə uyğun olaraq ödənilən vəsaitin 20 faizi həcmində dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyə yardımı ödəniləcək.

Hökumətin bu addımlarının azad olunan ərazilərə xarici investorların cəlb olunmasında müsbət rol oynayacağı gözlənilir. Lakin müstəqil ekspertlərə görə, ölkə səviyyəsində azad sahibkarlığa tam təminat olmayınca ayrı-ayrı bölgələrə xarici investisiya cəlbində ciddi irəliləyişə nail olmaq mümkün deyil...

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKİT

Amerikalı analitikdən Zəngəzur iddiası: “İran və Rusiya çalışır ki...”

“Rusiya və İran Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı Azərbaycan və Ermənistanı təsir göstərməyə çalışır”.

Bnu ABŞ-ın Sülh İnstitutunun Rusiya və Avropa proqramları üzrə direktoru, analitik Hizer Eşbi deyib (Teleqraf.com)

“Minsk qrupunun dağılmasından, xüsusən də Rusiyanın Ukraynaya genişmiqyaslı müdaxiləsindən sonra sülh danışıqları üçün Azərbaycan və Ermənistanın yüksək rütbəli rəsmilərinin həssas məsələləri müzakirə etmək üçün masa arxasına gətirə biləcək etibarlı və fəal vasitəçilərin olması son dərəcə vacibdir”, - ekspert bildirib.

Eşbinin sözlərinə görə, ABŞ-ın vasitəçiliyi ilə keçiriləcək sülh danışıqlarının növbəti mərhələsində diqqət iki əsas istiqamətə yönələcək: birincisi, Qarabağın Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi təsdiqlənməsi və Bakının Qarabağ ermənilərinə təhlükəsizlik zəmanəti verməsi.

Amerikalı ekspertin fikrinə görə, bu, Ermənistan və Azərbaycan arasında danışıqlarda inamın yaradılmasına kömək edəcək.

Hizer Eşbi qeyd edib ki, digər məsələ Azərbaycanı Naxçıvanla birləşdirən nəqliyyat dəhlizi ilə bağlı müzakirələrdir: “Rusiya və İranın bu dəhlizdə (Zəngəzur) maraqları var, bu səbəbdən Ermənistan və Azərbaycana təsir göstərməyə çalışacaqlar ki, nəqliyyat marşrutu on-

ların regiondakı maraqlarına zidd olmasın. Bu nəqliyyat dəhlizi Rusiya üçün daha vacibdir”.

Analitik vurğulayıb ki, müzakirələr zamanı tərəflər görüşləri yüksək səviyyədə davam etdirmək, bir-birinin mövqelərini daha yaxşı başa düşmək və çətin məsələlərdə irəliləyiş əldə etmək barədə razılığa gəlsələr, danışıqları uğurlu hesab etmək olar.

Xatırladaq ki, iyunun

Elxan Şahinoğlu: “Zəngəzur yolunda kim dayanacaq: erməni, rus, yoxsa...”

“Rusiya baş nazirinin müavini Overçukun açıqlamasından suallar yaranır: Ermənistan tərəfdən sərhəd və gömrük xidməti necə həyata keçiriləcək. Bu, Ermənistanın sərhədciləri və gömrükçüləri olacaq, yoxsa nəzarəti Rusiya həyata keçirəcək? Azərbaycan və Ermənistan Ümumdünya Gömrük Təşkilatının dəstəyindən yararlanacaqlarmı?”

Musavat.com xəbər verir ki, bu sözləri politoloq Elxan Şahinoğlu Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçukun 2 iyunda Moskvada keçirilən görüşdə əldə edilən razılıqlar barədə açıqlaması haqda qeyd edib.

Politoloq bildirib ki, bu sual Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında mayın 14-də Brüsseldə Avropa Birliyi Şurasının rəhbəri Şarl Mişelin vasitəçiliyi ilə keçirilən görüşdə Ümumdünya Gömrük

Təşkilatının imkanlarından istifadə edilməsi barədə şifahi razılıq əldə edildiyi üçün aktualdır: “Bu barədə görüşdən sonra Şarl Mişelin açıqlaması olmuşdu. Overçuk Mişeldən fərqli olaraq, açıqlamasında Ümumdünya Gömrük Təşkilatının adını çəkməyib. Deməli, Moskva bu təşkilatın Ermənistanla Azərbaycan arasında gömrük fəaliyyəti göstərməsinin

əleyhinədir, özünü bu rolda görür”.

Əlavə edək ki, Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk görüşlə bağlı açıqlamasında tərəflərin yüklərin daşınmasında gömrük nəzarətinin necə həyata keçiriləcəyi ilə bağlı razılığa gəldiyini bildirib. Onun sözlərinə görə, bu, dəmir yolu, pasport, sərhəd, gömrük nəzarəti olan adı sərhəd olacaq.

12-nə Vaşinqtonda planlaşdırılan görüş təxirə salınıb.

ABŞ Dövlət Departamenti növbəti görüş üçün yeni tarixi

xin dəqiqləşdirildiyini açıqlayıb.

Ukrayna ordusunun əks-hücum əməliyyatından ehtiyatlanan Rusiya daha böyük müharibə cinayətlərinə əl atmağa başlayıb. Bir neçə gün öncə Kaxovka SES-in partladılması, görünür, bunun yalnız başlanğıcıdır. Belə ki, Rusiyanın birinci kanalı "Rossiya 1"də Kiyev Su Elektrik Stansiyasının dağıdılmağına çağırışlar edilib.

Musavat.com xəbər verir ki, Xerson vilayətinin su altında qalmasından sonra Kiyevdə də bu fəlakəti həyata keçirmək üçün Rusiya dövlət kanalları açıq şəkildə təbliğat aparırlar. Rus ekspertlər Ukraynanın paytaxtında yerləşən SES-in bəndinin dağıdılmasını tələb ediblər. "Orada gözəl bir su anbarı var, Kiyevdən bir qədər yüksəkdə yerləşir. Həmin SES-də dörd və ya daha çox kilometr kub su var. Mən bu barədə düşünməyi təklif edirəm" - onlardan biri deyib.

Maraqlı məqam isə ondadır ki, televiziyada yayımlanan verilislərin birində Ukraynanın azad edilmiş ərazilərində insanların dinc həyata qayıtması pislənib, verilşə çağırılan qonaqlar bu məsələdən hiddət duyduqlarını bildiriblər.

Rusiya Ukraynanı durdurmaq üçün, yəqin ki, nüvə silahına əl atmayacaq, çünki bunun bədəli daha ağır olar. Amma Kiyev SES-i partlatmağa gedəmi? Kiyev səması tam qorunurmu? Necə ki, 44 günlük müharibə zamanı Azərbaycan Mingəçevir SES-i qoruya bilmişdi.

Onu da qeyd edək ki, son günlər Rusiyanın işğalı altındakı Avropanın ən böyük AES-i sayılan Zəpərojye AES ilə bağlı da narahatedici xəbərlər gəlməkdədir.

NATO-nun keçmiş baş katibi Rasmussen isə Ukraynaya kömək üçün alyans qoşunlarının göndərilməsinin mümkün olduğunu deyib. Onun fikrincə, NATO qoşunları Ukraynadakı münaqişədə birbaşa iştirak edə bilər.

Rasmussenə görə, NATO-ya üzv dövlətlər, o cümlədən ABŞ Vilnüs sammitində Kiyevə “real təhlükəsizlik zəmanəti” verməyə, alyans ölkələri Ukraynaya qoşun göndərmək istəyə bilər. Keçmiş baş katib həmçinin vurğulayıb ki, Kiyev “Vilnüsdə heç nə əldə etməsə”, Baltıqyanı ölkələr və Polşa yardım üçün Ukraynaya qoşun göndərmək üzrə “istəklilər koalisiyası” qura bilər.

Bəs o halda NATO-Rusiya hərbi toqquşması baş verməzmi?

Rusiya-Ukrayna müharibəsi qorxunc mərhələyə keçir - NATO qoşun göndərə bilər

Alp Arslan İmamqulu: "Ukraynada baş verə biləcək hər hansı uğursuzluq gələcəkdə onlara da təhlükə yarada bilər"

Rövşən Məhərrəmov: "Putin hakimiyyətinin Rusiyanı fəlakətə apardığı artıq göz qabağındadır"

Hərbi ekspert Alp Arslan İmamqulu Kiyev SES-in vurulmasının olduqca çətin olduğunu bildirdi: "Ukrayna savaşı Qərblə Rusiya arasında gedən bir savaş kimi qiymətləndirilə bilər. Bu gün Qərb dedikdə biz əsas olaraq, NATO-nu təşkil edən bir sıra ölkələri nəzərdə tuturuq. Dövlətləri ilə Ukrayna ərazisində gedən müharibələrə bir şəkildə müdaxilə edən, gerekli dəstək verən Qərb dövlətləri, eyni zamanda, NATO düşünlə bilər. Bu o deməkdir ki, mövcud vəziyyətdə NATO-Rusiya, yaxud da başqa adla desək, Qərb-Rusiya arasındakı müharibə artıq başlamış vəziyyətdədir. Rusiyanın hazırkı vəziyyətdə müharibə sahəsinin gücləndirilməsi üçün, müharibə sahəsindəki uğursuzluqlarının üstünü ört-basdır etmək məqsədilə bir sıra sivil obyektlərə zərbələr endirəcəyi ehtimal edilə bilər. Hansı ki, bildiyiniz kimi, sivil binaların havadan bombardman edilməsi, son olaraq, su elektrik stansiyalarından birinin sıradan çıxarılması üçün vurulması bu istiqamətdə qiymətləndirilə bilər.

Qaldı ki, Kiyev Su Elektrik Stansiyasına Rusiyanın gələcəkdə müdaxilə edə biləcəyinə, bu ehtimal olsa da, deyərdim ki, bu bir o qədər çətindir. Çünki su elektrik stansiyalarının tikilişi, quruluşu struktur olaraq baxılırsa, onlar normal

obyektlərin sıradan çıxarılması arasında çox çətinidir. Bu cür stansiyaların sıradan çıxarılması üçün tonlarca partlayıcı maddə daşımaq lazımdır ki, bu şəkildə zərər verə bilər. Havadan zərbə endirməklə bu cür stansiyaları sıradan çıxarmaq mümkün görünür. Bir də nəzərə alaq ki, Ukrayna səmaları hava hücumundan müdafiə baxımından kifayət qədər qorunmalıdır. Ümumi olaraq, döyüşlərin gedişatına baxılsa, Rusiya tam olaraq bataqlığa saplanmış vəziyyətdədir. NATO-nun aşkar şəkildə müdaxilə edəcəyi nəzərdə tutulsa da, yaxın gələcəkdə bu mümkün görünür. Çünki açıq şəkildə NATO-nun Rusiya ilə savaşa girməsi asan deyil. Amma dolayısı ilə NATO-nun bir sıra ölkələri gərəklili dəstəyi verməkdədir, xüsusilə, Baltikyanı dövlətlər ciddi dəstək nümayiş etdirirlər. Onlar daha çox Ukrayna-nın qalibiyyətində maraqlılırlar. Çünki yaxşı fərqindədirlər ki, Ukraynada baş verə biləcək hər hansı bir uğursuzluq gələcəkdə onlara da təhlükə yarada bilər".

Herbi polisin sabiq rəisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov məğlub Rusiyanın hər şeyi edə biləcəyinin anonsunu verdi: "Ukraynanın əks-hücum əməliyyatlarının qarşısını almaq üçün Rusiya ən çirkin əmələ əl atdı. Hansı ki, bu, bəşəriyyətdə qəbul

olunmayan bir hadisədir. Su elektrik stansiyasını partlatdı və nəticədə 80-dən çox yaşayış məntəqəsi su altında qaldı. Bu da böyük fəlakətdir. Böyük bir cinayətə növbəti dəfə yol verdilər. Rusiya bu cinayəti gözünü qırpmadan etdi. Baxmayaraq ki, onlar Krimda su təchizatını dayandırmaq üçün Ukrayna tərəfini bu addımı atdığını deyirlər. Amma bu heç də belə deyil.

Bilirsiniz ki, Ukrayna qüvvələri əks-hücum üçün ciddi şəkildə hazırlıq keçir. Rusiyanın özü artıq bilir ki, məğlub olub. Bu əks əməliyyatlarda məğlub olması və işğal etdiyi ərazilərdən çıxarılması an məsələsinə dönüb. Ona görə də bu çirkin əmələ əl atdı. Tarix boyu belə olub. Mühəribəni uzuzan tərəf belə cinayətlərə gedir. Rusiyanın alman faşizmindən heç bir fərqi yoxdur. Faşistlər, bilirsiniz ki, zamanında Polşanın böyük şəhərlərini minalamışdılar - o ərazilərdən çıxan zaman. İndi də Rusiya analoji addım atdı. Bu, Amerika başda olmaqla Qərb, NATO ölkələrinə bir mesaj idi ki, əgər mən su elektrik stansiyasını partladırımsa, demək, atom elektrik stansiyasını da partlatmağa qadirem.

Məlumdur ki, Xersonda AES-ə rus qoşunları nəzarət edir. Hətta onların tankları AES-in bloklarna tuşlanıb. Ruslar şantajla oranı əldə saxlayırlar. Əgər sabah hər

deye bilərəm ki, bu olduqca çətindir, hətta deyərdim ki, mümkünsüz görünür. Çünki ora Amerika, NATO tərəfindən çox güclü şəkildə qorunacaq. Bundan sonra da müdafiə sistemini daha da gücləndirəcəklər. Amma ruslardan hər şeyi gözləmək olar. Qərb dünyası da bunu bilməmiş deyil. Kiyevdə yerləşən SES-i qorumaq üçün əlavə hava hücumundan müdafiə sistemlərinin gətirilməsi məqsədilə artıq danışıqların aparıldığı bildirilir.

Amerika, NATO-nun belə faciələrin baş verməməsi üçün qoşun yeridəcəyi barədə də danışıqların getdiyi qeyd olunur. Amma Rusiyanın durmadan zəiflədiyini də deyə bilərik. Düşünürəm ki, həmin qüvvələri ruslar tam zəifləyəndən sonra Ukraynaya yeridəcəklər. Xerson Rusiyanın bir neçə vilayətinə yaxındır. Bu hadisə də Rusiyanın özünə böyük zərbə vura bilər. Belarusa da zərbə dəyə bilər. Putin hakimiyyətinin Rusiyanı fəlakətə apardığı artıq göz qabağındadır. Zətulin də çıxışında Putini çəkinmədən ittiham etdi. Bu addımın səhv olduğunu dedi. Bunu dövlətçi olan bir şəxs deyir".

☐ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Güneylilərdən Rəisiyə tələb: Türk Ədəbiyyatı Fondu yaradılsın!

Ibrahim Rəisinin Təbrizə iki günlük səfəri zamanı keçirdiyi görüşdə bir qrup ədəbiyyatçı Türk Ədəbiyyatı Fondunun yaradılmasını istəyib. BU barədə Təbrizin yerli mediası məlumat yayıb (Kult.az).

Məlumatla görə, ədəbiyyatçı Cəmşid Əlizadə bir qrup azərbaycanlı yazıçı və mədəniyyət xadimi adından İran prezidentindən bunu tələb edib: "Cənab Rəisi, İran Türk Ədəbiyyatı Fondunu yaradın, çünki onun təsirləri mütləq bu yaxınlarda nümayiş etdirilən "Fəttah" raketindən az deyil. Türk dili və ədəbiyyatına dəyər verməklə bu gün cəmiyyətimizin üzləsdiyi bir çox problem həllini tapacaq".

Qeyd edək ki, bundan önce prezident seçkisi kampaniyası zamanı İbrahim Rəisi də, öncəki prezidentlər kimi, Azərbaycan Dili Akademiyasının yaradılması, Azərbaycan ədəbiyyatı və mədəniyyətinin inkişafına diqqət ayrılması barədə vədlər vermişdi.

Bakıda "Medera Hospital"da plastik əməliyyat etdirən Aygün adlı gənc qadın vəfat edib. Onun "Medera Hospital"da "Resepşn"da işlədiyini bildirilir. O, bir neçə gün öncə elə həmin hospitalda çalışan plastik cərrah Günel Bayramlıya bədən şəkilləndirmə əməliyyatı etdirib. Əməliyyatdan sonra xanım dünyasını dəyişib.

Məlumat yayıldıqdan sonra Aygün adlı şəxsin cərrah Günel Bayramlının ilk qurbanı olmadığı haqda sosial şəbəkələrdə iddialar da paylaşıb.

Qeyd edək ki, "Medera Hospital" bir neçə gün öncə plastik əməliyyatdan sonra dünyasını dəyişən klinikanın işçisi Aygün Abbasovanın ölümü ilə bağlı açıqlama yayıb. Axar.az saytının məlumatına görə, klinikanın hüquqşünası Xeyransa Babayeva Aygün Abbasovanın klinikada uzun müddətdir çalışdığını bildirib.

"Mərhum bizim 10 illik əməkdaşımız olub, çox etibarlı, aktiv, işini bilən işçi olub və hospitalın kollektivi tərəfindən çox sevilib. Mərhumun 05.06.2023 tarixində vəfatı ilə bağlı mətbuatda xoşagəlməz sayıqlar yayılıb. Hazırda mərhumun ölüm səbəbi ilə bağlı ekspertizanın rəyini gözləyirik. Rəy gəldikdən sonra mətbuata tam şəkildə açıqlama veriləcək. Mərhum öz qərarı ilə əməliyyat olmaq istəyib, "Medera Hospital"ın əməkdaşı olduğu üçün əməliyyatı tam təmənnasız həyata keçirilib. Müayinələrdən keçdikdən sonra əməliyyata qərar verib. Əməliyyatı fəsadsız keçib, əməliyyatdan sonra heç bir ağrılaşma olmayıb. Üç gün sonra evə yazılıb, lakin evində kiçikyaşlı uşağın olmasını əsas götürərək, 2 gün artıq qalmaq istədiyini bildirib. Əməliyyatın 6-cı günündə evdə dünyasını dəyişib. Təcili tibbi yardım işçiləri ölümün səbəbini trobemboliya qoyub".

Faktla bağlı araşdırma aparılıb-apanılmaması ilə bağlı Baş Prokurorluğa sorğu göndərilib.

Gənc ana niyə plastik əməliyyatın qurbanı oldu - "Bədəni şəkilləndirmə"nin bədəli

Plastik cərrah: "Bədənşəkilləndirmə əməliyyatına gedən pasiyent öncə bu riskləri göz önünə almalıdır..."

Əlif Hüseynzadə

dərilir.

Xatırladaq ki, Aygün xanım ailəli olub, bir qız övladı var.

Bu, plastik əməliyyatdan ilk ölüm faktı deyil. Əfsus ki, əksər hallarda dünyasını dəyişənlər Aygün kimi gənc insanlar, gənc analar olur.

Qeyd edək ki, əvvəllər estetik əməliyyat dedikdə ağıla ilk gələn rinoplastika - burun əməliyyatları idi. Lakin zaman keçdikcə bədən şəkilləndirmə əməliyyatları da geniş vüsət almağa başladı. Bədən şəkilləndirmə əməliyyatlarına əsasən liposaksiya, abdominoplastika (qarın gərmə), popoplastika (omba böyütmə), ma-

moplastika (sinə plastika) daxildir.

Maraqlıdır ki, bədən şəkilləndirmə əməliyyatlarına daha çox qadınlar müraciət etsə də, kişi pasiyentlər də az deyil. Araşdırmalar da onu göstərir ki, qadınlar şəkilləndirmə və popoplastika, kişilər isə liposaksiya və bəzən ginekomastetiya (kişilərdə süd vəzisinin böyüməsi) üçün müraciət edir. Qiymətlərə gəldikdə isə məlum olur ki, ölkədə bədənşəkilləndirmə əməliyyatları adətən 3000-3500 manatdan başlayır.

Bəs bədən şəkilləndirmə əməliyyatı nədir və həyat üçün nə dərəcədə risklidir? Kimlərə

olmaz?

Mövzu ilə bağlı plastik cərrah, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Əlif Hüseynzadə "Yeni Müsavat"a danışib. Həkim qeyd edib ki, hər bir əməliyyat öncəsi pasiyentlər mütləq şəkildə hərtərəfli müayinə olunmalıdır: "İlk öncə qeyd edim ki, bədən şəkilləndirmə əməliyyatı orqanizmdə çəkinin alıb-verilməsi, yaş, çəki ilə bağlı orqanizmin piy toxumalarında olan dəyişikliklərə görə icra olunan estetik əməliyyatdır. Burada bir çox əməliyyat növləri var. Belə ki, bir çox pasiyentlər çəki itirdikdən sonra dərisində sallanma yaranır, nəticədə qadınlar da süd vəzilərini sallanması-

nın aradan qaldırılması (mamoplastika), artıq dərinin götürülməsi və yaxud bud, qol gərmə kimi əməliyyat icra olunur. Çox az çəki ilə adətən xanımlar liposaksiya əməliyyatına müraciət edir. Bu zaman liposaksiya ilə kiçik dəliklərdən piyin sovrulması, piyin az olduğu hissələrə isə piyin transferi, yəni pasiyentin öz piyinin orqanizminin başqa nahiyyəsinə köçürülməsi aparılır. Ümumiyyətlə, digər əməliyyatlarda olduğu kimi bədən şəkilləndirmə əməliyyatlarında da əməliyyat öncəsi pasiyent ətraflı şəkildə müayinə olunmalıdır, yoxlanılmalıdır. Yeni pasiyentin istəyindən asılı olaraq onun orqanizmi müayinə olunmalıdır ki, həmin istəkləri orqanizmdən almaq, nəticə əldə etmək mümkündür, ya yox".

Cərrah bu məsələdə yaş faktorunu da qeyd edib: "Belə ki, müəyyən yaşlarda bu cür əməliyyatlardan sonra venoz damarlarında problem, damar qüsurları yarana bilər. Ən çox da piyin alınıb digər nahiyyəyə vurulması zamanı piy damara düşərək orqanizmin digər hissələrini tıxaması nəticəsində piy emboliyası yarana bilər ki, bu da əksər hallarda ölümlə nəticələnir. Təbii ki, bunun qarşısını almaq üçün müəyyən texniki maneərlər var, ixtisaslaşan həkimlər bunu nəzərə alaraq mə-

sələyə yanaşır. Lakin bəzən həkim sərişəsizliyindən, bəzən də həkim bacarığından asılı olmayaraq bu problem baş verə bilər. Ona görə bədən şəkilləndirmə əməliyyatına gedən pasiyent öncə bu riskləri göz önünə alıb, sonra əməliyyat üçün müraciət etməlidir. Çünki risksiz əməliyyat yoxdur, xüsusən də bu əməliyyat digərləri ilə nisbətə daha riskli sayılır".

Cərrah həmçinin qeyd edib ki, hazırda kişilər də əsasən bədən şəkilləndirmə əməliyyatına müraciət edir: "Günümüzdə kişilər də bədən şəkilləndirmə əməliyyatına üstünlük verir. Çünki bu daha rahat şəkildə bədəni formalaşdırın əməliyyatıdır. Yeni aylarla idman edib, di-eta saxlayıb, müəyyən piyi yox etmək bəzən çətin olur, bəzən pasiyentin buna iradəsi çatmır, nəticədə bir əməliyyatla bütün bu məsələləri həll etməyə çalışır. Əlbəttə ki, bu gözəl əməliyyatdır və pasiyent əməliyyatdan sonra cəmiyyət içərisində özünə xoşbəxt sayır, məmnun olur, özünə güvənini artır və sairə. Lakin əməliyyata girəndə orqanizmin xüsusiyyəti onun göstəriciləri və alınan nəticələr ilə üst-üstə gələcəksə əladır, yox risk daşıyıb, problemi ola-ola əməliyyata girmək sözsüz ki, faciəyə gətirib çıxara bilər".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

"1 manat"lıq fırıldaq: camaat görün necə aldadılır

Eyyub Hüseynov: "Bu dükanları böyük miqdarda cərimə gözləyir, əgər..."

Paytaxtın müxtəlif yerlərində "1 manat", "nə alsan, 1 manat", "ucuzluq" və buna bənzər adlar altında fəaliyyət göstərən dükanlar demək olar ki, çoxunuzun rastına çıxıb. Son vaxtlar isə bu mağazalarla bağlı şikayətlər çoxalmaqdadır. İnsanlar bildirir ki, əvvəllər bu mağazalarda mallar ucuz olurdu, indi isə əksinə, məhsullar digər mağazalardan da baha satılır və insanların etimadından sui-istifadə edilir.

Musavat.com-un əməkdaşı olaraq belə mağazalardan birində olduq və deyilənlərin nə qədər doğru olub-olmadığını araşdırdıq.

"Bu mağazalar açılarda malları ucuz qoyurdular, indi baxdım, o biri mağazalardan heç nə ilə fərqlənmir. Məcbur bir-iki vacib olanı aldım, çünki vaxtım azdır, amma bu nə dərəcədə düzgündür. Bunun

adını niyə "1 manat" qoyublar ki?!"

Bu sözləri elə mağazanın qapısının ağzında rastlaşdığımız müştəri dedi.

İçəri daxil olub, qiymətlərlə maraqlandıqanda alıcıl-

rın haqlı olduğunu görürük. Misal üçün, kiçik ölçülü qızılı rəngdə olan şamdanlar 4 manat 50 qəpiyə, balaca stolüstü saat 5 manat, balaca çayniklər 6 manat, adi şüşədən olan "kompot dəsti"

35 manata satılır. Şüşədən olan su qablar 2.50 qəpiyə, orta ölçülü yemək saxlama qablarının qiyməti isə 7 manata, 8 manat 50 qəpiyə, 10 manat arasında dəyişir. Orta ölçülü qapaqlı şüşə

qəndqabılar 8 manata, orta ölçülü şüşə çayniklər isə 15 manata satılır. Dükanda bir manatlıq mal da görmək olur, amma bunlar məişətdə nadir hallarda istifadə olunan əşyalardır.

Satıcı ilə danışdıq, malların niyə bu qədər baha olmasını, "1 manat" adının hansı məqsəd daşdığını öyrənməyə çalışırıq.

"Bəli, bu mağaza açılarda hər şeyi bir manata qoymuşduq. Amma o zaman bir manata olan malların qiyməti qalxıb. İndi nə edək, bağlayaq mağazanı?! İndi bütün malların qiyməti qalxıb da".

"Bəs elədirsə, mağazanın adını niyə dəyişdirmirsiniz" sualına isə satıcı tutarlı cavab vermə bilmədi.

İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəçisi Eyyub Hüseynov mövzu ilə bağlı Musavat.com-a deyib ki, markekinq elminin istehlakçıları aldatmaq üçün çox sayda fırıldaqları var: "Bunlardan bi-

ri də istehlakçıyı qapıdan içəri salmaqdır. "Endirim faizi", "1 manata", "mağaza köçür", "yerimizi dəyişirik" və sair kimi taktikalar işlədirlər. İstehlakçılar bilməlidirlər ki, onları aldatmaq onların aldadıldığını başa salmaqdan çox-çox asandır. Biz istehlakçı təşkilatı olaraq istehlakçıları başa salırıq ki, sizi bir çox məsələlərdə aldadırlar. O cümlədən bu məsələdə. Bu, birmənalı şəkildə istehlakçıların aldadılmasıdır. Belə halda insanlar İqtisadiyyat Nazirliyinin "195 nömrə"sinə yığaraq məlumat verməlidir. İqtisadiyyat Nazirliyi əgər normal, effektiv işləsə, biznesin tərəfin saxlamasa, həmin dükanın böyük miqdarda cərimə gözləyir. Lakin biz illər boyu bunu görmürük ki, istehlakçının hüququnu pozan tərəfi yalnız ona görə cərimə et-sinlər".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
Musavat.com

MUSAVAT

Son səhifə

N 101 (8237) 10 iyun 2023

Çiyələyin çoxlarının bilmədiyi gözlənməz xüsusiyyətləri

Çiyələk xərçəng, katarakt, qlaukoma, ürək-damar xəstəliklərinin qarşısının alınması, həmçinin immunitet sisteminin fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması üçün faydalıdır. Bu barədə rusiyalı elm adamları məlumat veriblər.

Mütəxəssislər bu giləmeyvənin çoxlu antioksidant ehtiva etdiyini, həmçinin orqanizmdə xərçəng və şişlərin inkişafının qarşısını aldığını bildiriblər.

Tibb işçilərinin sözlərinə görə, çiyələk göz üçün də çox faydalıdır. Belə ki, giləmeyvənin tərkibindəki antioksidantlar kataraktın qarşısının alınmasına kömək edir, antosianlar isə qlaukoma riskini azaldır. Həkimlər antosianların başqa bir faydası kimi damar divarlarının vəziyyətinə müsbət təsirini, həmçinin aterosklerozla nəticələnən iltihabı azaltmasını göstəriblər.

Giləmeyvənin tərkibindəki yüksək miqdarda kalium ürək əzələsinin yaxşı işləməsinə kömək edir. Mütəxəssislər çiyələkdə "C" vitamininin yüksək miqdarda (100 qramda gündəlik normanın 70 faizi) olmasının immunitet sisteminin fəaliyyətinə yaxşı təsir etdiyini bildiriblər. Həmçinin giləmeyvənin liflərlə zəngin olması orqanizmin xəstəliklər qarşısında müqavimətini artırır.

Tarixdə ilk: Maqadan - San-Fransisko reysi həyata keçirilib

Tarixdə ilk dəfə Maqadan - San-Fransisko reysi həyata keçirilib. Hindistandan yola düşən və nasazlıq səbəbindən Rusiyada eniş edən təyyarənin səfərləri ABŞ-yə göndərilib.

Bu barədə "Air India" xəbər verib. Qeyd edək ki, iyunun 6-da

"AI173D reysi 8 iyun 2023-cü il tarixində San-Fransiskoda təhlükəsiz eniş etdi", - deyər məlumatda da eniş etmək məcburiyyətinə

də qalıb. Hava gəmisinin göyertəsində ABŞ, Kanada və Hindistan vətəndaşlarından ibarət 220 səfərçi və 16 heyət üzvü olub. Maqadanda hotel olmadığından səfərlər məktəblərdə yerləşdirilmişdir.

Əvvəlcə onların iyunun 7-də ABŞ-yə yola düşəcəkləri bildirilsə də, sonradan uçuş təxirə salındı.

ABŞ-yə yollanan təyyarənin soyuq müharibə vəziyyətində olduğu Rusiya ərazisində eniş etməsi sosial şəbəkələrdə çoxsaylı müzakirələrlə nəticələnmişdi.

"Hörümçək adam" məzuniyyətə çıxdı

İngilis aktyor Tom Holland bir il müddətinə fəaliyyətini dayandıracağını açıqlayıb. O bildirib ki, son iki il onun üçün çox stressli keçib. Bu müddət ərzində o, bir neçə filmə rol alsada, ən çox "The Crowded Room" serialına çəkilmək onu yorub.

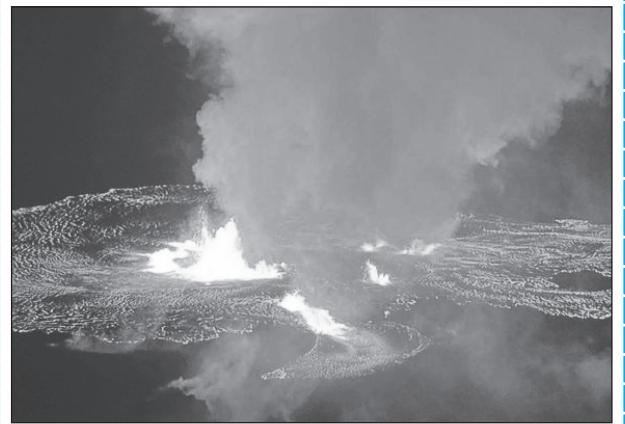
"Şou məni sıdırdı. Bir anda anladım ki, fasiləyə ehtiyacım var. İndi birillik məzuniyyət götürürəm. Bu, şounun çox ağır olmasının nəticəsidir", - deyər Holland bildirib.

Xatırladaq ki, Tom Holland "Hörümçək-adam" rolunu oynadıqdan sonra geniş populyarlıq qazanmış ingilis aktyorudur. Onun debütü rejissor Xuan Antonio Bayonun "The Impossible" filmində Lukas Bennet roluna olub.

Bunları bilirsinizmi?

- * Hər bir insan orta hesabla 290 min dəfə gülür.
- * Hər bir insan ömrü boyunca 25 il yatır.
- * Marafon qaçışı yarışlarında zəncilərin daha çox uğur qazanmasının səbəbi ayaqlarında ağı dərililərdən fərqli olaraq 2 ədəd artıq vətərin olmasıdır.
- * Hər bir insan ömrü boyunca təxminən 2 milyon dəfə biri-birinə söz verirlər.
- * 1 şləyən insanlar təqribən 5 ilini oturmaqla keçirirlər.
- * Hər bir insan yemək bişirmək üçün 2.5 ilini, yemək üçün isə 3,5 ilini sərf edir.
- * Qadınlar 17 ilini yalnız artıq çəkiddən xilas olmaq üçün xərcləyirlər.
- * Qadınlar 8 ilini alış-verişə, 1,5 ilini isə qadın salonunda keçirir.
- * İnsan 1 ilini ev təmizliyinə sərf edir.
- * İnsan ömrünün 10 ilini işləməklə keçirir (20-65 yaş arası həftədə 40 saat işləyənlər).
- * İnsan ömrünün 90 faizini qapalı mühitdə keçirir.
- * İnsan ömrü boyunca 9 il televiziyaya seyr edir. 2 il isə sadəcə reklamları izləyir.
- * Hər bir insan ildə 2 min yuxu görür.
- * Hər bir insan təxminən 4,5 il avtomobil idarə edir və bu insanlar ilin 3 ayını yollarada keçirir.
- * İnsan 1,5 ilini hamamda keçirir.

Dünyanın ən aktiv vulkanlarından biri baş qaldırdı

ABŞ-nin Havay adalarında dünyada ən aktiv vulkanlardan olan Kilauea vulkanı 3 aylıq fasilədən sonra yenidən baş qaldırıb. Vulkanın zirvə kraterində püskürmə baş verib. Bu barədə ABŞ Geoloji Tədqiqat Xidmətinin (USGS) Havay Vulkan Rəsədxanası məlumat verib.

Məlumatla görə, Kilauea zirvəsinin kamera görüntülərində püskürmənin başladığını göstərən parıltılar müşahidə olunub. Püskürmənin başladığı Halemaumau kraterində əmələ gələn çatlardan lava axmağa başlayıb. ABŞ Geoloji Tədqiqat Xidməti bildirib ki, vulkanda aktivlik təkcə Halemaumau kraterində müəyyən olunub və püskürmənin gedişatına uyğun olaraq təhlükə dərəcəsi ilə bağlı yenidən qiymətləndirmə aparılacaq.

Şimali Koreyada hansı şərtlərlə internetdən istifadəyə icazə verilir?

KXDR-dən qaçmağı bacaran sakinlər bildiriblər ki, onların çoxu üçün internet əlçatmaz olaraq qalır və daxili şəbəkədə çoxlu sayda qadağalar, yoxlamalar var.

Məlumatla görə, Şimali Koreyada insanların yerli internetə çıxış əldə etmək üçün təsdiq prosesindən keçməsi bir neçə gün çəkir. Amma bundan sonra da müşahidəçilər daim insanların yanında otururlar. İnternetdən bir saatdan çox istifadəyə icazə verilmir.

"Hər beş dəqiqədən bir ekran avtomatik olaraq donur, bundan sonra müşahidəçi ziyarət edilən saytlara baxır və internetdən sonrakı istifadəyə imkan vermək üçün barmaq izinin autentifikasiyasını həyata keçirir", - məlumatda deyilir.

Proses zamanı dövlət təhlükəsizlik işçisi də daim yaxınlıqda olur.

Şimali Koreyanın keçmiş vətəndaşlarının fikrincə, KXDR-in milyonlarla sakini üçün internet sadəcə, mövcud deyil. Məsələn, Şimali Koreyada əhali "Wi-Fi", həmçinin "Google" axtarış sisteminin mövcudluğundan xəbərsizdirlər. Həmçinin, Cənubi Koreyanın bütün resursları KXDR-də bloklanıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 1476

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500